NSDL
Technology, Trust & Reach

નેશનલ સિક્યોરિટીઝ ડિપોઝિટરી લિમિટેડ

ડીમેટ ખાતા ધારકો માટે ઈ-માર્ગદર્શિકા

વિષય સૂચિ

પરિચય... Error! Bookmark not defined.
ચાલો પાયાની બાબતોથી શરૂઆત કરીએ 5
મૂડી બજાર શું છે?...5
સિક્યોરિટીઝ શું છે? 6
સિક્યોરિટીઝના પ્રાથમિક અને ગૌણ બજારનો અર્થ શું થાય છે? 6
મૂડી બજારમાં એસઈબીઆઈ(SEBI)ની ભૂમિકા શું છે?.......................................7
મૂડી બજારમાં એનએસડીએલ (NSDL)ની ભૂમિકા શું છે?..................................7
ડીમેટની સમજણ...9
'ડીમેટ'નો અર્થ શું થાય છે?..9
ડિપોઝિટરી શું છે? 9
ડિપોઝિટરી ખાતું શું છે?...10
ડિપોઝિટરી સહભાગી કોણ છે? 10
ડીમેટ ખાતું ધરાવવા માટેના લાભો કયા છે?...10
એનએસડીએલ દ્વારા પૂરી પડાતી સેવાઓ...12
ડીમેટ ખાતું ખોલાવવું 12
મૂળભૂત સેવાઓ ડીમેટ ખાતું.. 20
સિક્યોરિટીઝનું ડિમટીરિયલાઈઝેશન 22
સિક્યોરિટીઝનું રિમટીરિયલાઈઝેશન 28
માર્કેટ ટ્રેડ્સ માટે સમાધાન અને સિક્યોરિટીઝ ટ્રાન્સફર 29

સિક્યોરિટીઝનું ટ્રાન્સમિશન 36

નોમિનેશન..40

સિક્યોરીટીઝને ગીરે મુકવી અને હાયપોથેકેશન..43

સિક્યોરીટીઝનું ધિરાણ કરવું અને ઉધાર મુકવું..47

ડીમેટ ખાતા માટે પાવર ઓફ એટર્નીનો ઉપયોગ 50

એનએસડીએલ તરફથી ઈ-સેવાઓ 52
સ્પીડ-ઈ 52

આઈડીઈએએસ..54

એનએસડીએલ મોબાઈલ એપ્લિકેશન..54

ઈ-વોટિંગ 54

એનએસડીએલ તરફથી અન્ય ઉપયોગી સેવાઓ..55
એનએસડીએલ એકીકૃત ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ 55

એસએમએસ એલર્ટ સુવિધા..56

ડીમેટ ખાતામાં અપડેટ/ ફેરફાર 62

ડીમેટ ખાતામાં કોર્પોરેટ લાભો મેળવવા 65

એનએસડીએલ સેવાઓ માટે શુલ્ક..67
તમારા ડીમેટ ખાતાની કાળજી લેવી..68
વધુ માહિતી 73
ડિવિડન્ડ / શેર માટે રિફંડનો દાવો પ્રાપ્ત નથી થયો..73

સિક્યોરિટીઝના ટ્રાન્સફર માટે ડીમેટ ફરજિયાત..75

રોકાણકાર જાગરૂકતા કાર્યક્રમો 76

ફરિયાદ નિવારણ..77

અન્ય રોકાણકાર કેન્દ્રિત સેવાઓ 77

કેવાયસી રજીસ્ટ્રેશન એજન્સી (કેઆરએ) 78

નેશનલ એકેડેમિક ડિપોઝિટરી (એનએડી) 78

એનઆઈઆર ખાતું (ઈ-વીમા ખાતું) 78

એનએસડીએલ સંપર્ક 79

ઉપયોગી લિન્ક 82

ઉપયોગમાં લેવાયેલ સંક્ષિપ્ત શબ્દો 83

પ્રસ્તાવના

પ્રિય વાચક,

એનએસડીએલ (NSDL)માં રસ દાખવવા બદલ અમે 'આપનો આભાર' માનીએ છીએ.

એનએસડીએલ (NSDL)એ તેની કામગીરી 1996માં શરૂ કરી હતી. ત્યારથી, એનએસડીએલ ડિપોઝિટરી સિસ્ટમના ઉપયોગકર્તાઓની સંખ્યા સતત વધી રહી છે. અમારા પ્રયત્નો છે કે અમે એનએસડીએલ (NSDL) ડિપોઝિટરી સિસ્ટમના તમામ હાલના અને સંભવિત ઉપયોગકર્તાઓને ઉપલબ્ધ સુવિધાઓ અને લાભો વિશે અને એનએસડીએલ (NSDL) ડિપોઝિટરી સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરવામાં રાખવી પડતી સુવિધાઓ અંગે જાણકાર રાખીએ.

અમે, એનએસડીએલ (NSDL) ખાતે, માનીએ છીએ કે દરેક ભારતીય 'સમજદાર રોકાણકાર' હોવા જોઇએ અને નહીં કે માત્ર રોકાણકાર. અમે તમારા આ પુસ્તિકા વાંચવાના નિર્ણયની પ્રશંસા કરીએ છીએ. આ પુસ્તકમાં આપવામાં આવેલ માહિતી તમને 'સમજદાર રોકાણકાર' બનવા તરફનું પગલું લેવામાં મદદ કરશે'.

એનએસડીએલ (NSDL)ના થોડા પરિચય સિવાય, અમે અહીં તમને એક વાર એનએસડીએલ (NSDL) ખાતું ખોલાવો પછી તમને ઉપલબ્ધ હોઈ તેવી વિવિધ સેવાઓનો સારાંશ પણ આપ્યો છે. જો તમને વધુ માહિતી અથવા કોઈપણ સ્પષ્ટીકરણ જોઈતું હોઈ તો, કૃપા કરી અમારો સંપર્ક કરવા ખચકાશો નહીં. અમે આને વધુ સરસ બનાવવા તમારા સૂચનો અને પ્રતિભાવોની આશા રાખીએ છીએ.

શુભેચ્છાઓ,

એનએસડીએલ (NSDL) ટીમ

ચાલો પાયાની બાબતોથી શરૂઆત કરીએ

મૂડી બજાર શું છે?

મૂડી બજાર, સરળ શબ્દોમાં મૂડી અથવા ભંડોળ માટેનું બજાર છે, જયાં જે લોકોને તેમનો વ્યપાર માટે ભંડોળની જરૂર છે તેઓ એવા લોકો કે જે તેમને ભંડોળ પૂરૂ પાડવા માંગે છે તેમની શોધ કરે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, મૂડી બજાર એક એવું બજાર છે જયાં લોકો વિવિધ પ્રકારના નાણાકીય સાધનો ખરીદવા અને વેચવામાં વ્યસ્ત છે. જેમાં નિયમનકાર (SEBI/એસઈબીઆઈ), સ્ટોક એક્સચેન્જ (એનએસઈ (NSE)/બીએસઈ (BSE) વગેરે) ડિપોઝિટરી (એનએસડીએલ(NSDL)/સીડીએસએલ(CDSL) અને અન્ય મધ્યસ્થીઓ જેમકે સ્ટોકબ્રોકર્સ, ડીપી (DPs), કસ્ટોડિયન, આરટીએ (RTAs), વેપારી બેન્કર્સ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. ભારતીય મૂડી બજારોનું વિસ્તૃત માળખું આકૃતિ નંબર 1માં આપવામાં આવ્યું છે

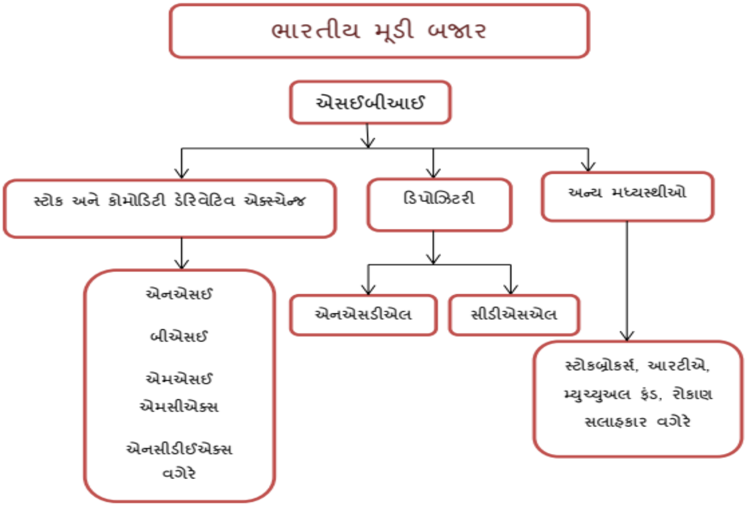

આકૃતિ 1

સિક્યોરિટીઝ શું છે?

સિક્યોરિટીઝ વિવિધ પ્રકારના નાણાકીય સાધનો છે, જેમનો મૂડી બજારમાં વેપાર થાય છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આ એવા સાધનો છે કે જેના દ્વારા ભંડોળ પૂરૂ પાડનારાઓ દ્વારા ભંડોળ શોધનારાને ભંડોળ આપવામાં આવે છે. ચાલો આ સમજવા માટે આપણે એક ઉદાહરણ લઈએ. શ્રીમાન એ એબીસી લિમિટેડના જાણીતા ઉદ્યોગપતિ અને મેનેજિંગ ડિરેક્ટર છે. તેઓ એબીસી સિમેન્ટ લિમિટેડના નામે એક નવો સિમેન્ટ પ્લાન્ટ શરૂ કરવા માંગે છે. આને માટે પૈસા (મૂડી)ની મોટી રકમની જરૂરિયાત છે, કે જેને તેઓ પોતે કે એબીસી લિમિટેડ ઉભી કરવા અસક્ષમ છે. તેથી, તેમણે ભંડોળના બદલામાં ઈક્વિટી શેર ઑફર કરીને મૂડીબજારમાં પ્રવેશવાનો નિર્ણય કર્યો છે. તેઓ ઈનિશિયલ પબ્લિક ઑફર અથવા આઈપીઓ (IPO) (પ્રારંભિક કારણ કે એબીસી લિમિટેડ પહેલીવાર જાહેર જનતા પાસેથી ભંડોળ મેળવવા માંગે છે) સાથે આવ્યા છે. જનતા સહમત ભાવ ચૂકવીને શેરો મેળવવા અરજી કરી શકે છે. યોગ્ય પ્રક્રિયાઓ પૂર્ણ કર્યા પછી, કંપની પોતાના બેંકના ખાતામાં ભંડોળ મેળવે છે અને અરજદારોને શેર ઈશ્યૂ કરે છે, આમ તેમને કંપની તેના શેરધારકો બનાવે છે.

ઉપરોક્ત વર્ણવવામાં આવેલ શેર એક પ્રકારની સિક્યોરિટી છે. અન્ય ઉદાહરણો છે - ડિબેન્ચર્સ, બોન્ડ્ઝ, મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટો, કોમર્શિયલ પેપર્સ, ડિપોઝિટનું પ્રમાણપત્ર, સરકારી સિક્યોરિટીઝ વગેરે છે.

સિક્યોરિટીઝના પ્રાથમિક અને ગૌણ બજારનો અર્થ શું થાય છે?

ઈશ્યૂ કરનાર દ્વારા જનતાને શેર અથવા સિક્યોરિટીઝની ફાળવણીને 'પ્રાથમિક બજાર' કહેવામાં આવે છે. શેરબજાર કે જે પહેલેથી ઈશ્યૂ થયેલ સિક્યોરિટીઝના વેપાર (ખરીદવા અને વેચવા) માટેનું સ્થળ છે, તેને 'ગૌણ બજાર' કહેવામાં આવે છે. કોઈપણ શેરધારક તેના શેરને એસઈબીઆઈ(SEBI) દ્વારા રજીસ્ટર થયેલ

સ્ટોકબ્રોકરને બીએસઈ(BSE) અથવા એનએસઈ(NSE) જેવા શેર બજારો દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ પ્લેટફોર્મ પર વેચવા માટે આપી શકે છે.

કોઈપણ વ્યક્તિ સહમત કિંમત ચૂકવીને આ શેરો તેના/તેણીના સ્ટોકબ્રોકરો દ્વારા ખરીદી શકે છે.

મૂડી બજારમાં એસઈબીઆઈ(SEBI)ની ભૂમિકા શું છે?

એસઈબીઆઈ(SEBI) અથવા ભારતનું સિક્યોરિટીઝ અને એક્સચેન્જ બોર્ડ, ભારતમાં મૂડી બજારનું નિયમનકાર છે. તેનું નિર્માણ 1988માં બિન-વૈધાનિક સંસ્થા દ્વારા થયું હતું. જે પછીથી 1992માં, સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, 1992 પસાર કર્યા પછી, તે રોકાણકારોના હિતોને સુરક્ષિત રાખવા માટે અને વિકાસને પ્રોત્સાહિત કરવા, અને સિક્યોરિટીઝ માર્કેટનું નિયમન કરવા માટે એક વૈધાનિક સત્તાવાળી સ્વાયત્ત સંસ્થા બની. એસઈબીઆઈ(SEBI) પાસે મૂડીબજારમાં વિવિધ બજાર મધ્યસ્થીની નોંધણી કરવાની, સતત દેખરેખ દ્વારા તમામ બજાર મધ્યસ્થીઓનું નિયમન કરવાની અને તેના નિયમોના ઉલ્લંઘન માટે કોઈ પણ બજાર મધ્યસ્થીને દંડિત કરવાની વ્યાપક સત્તા રહેલી છે.

મૂડી બજારમાં એનએસડીએલ (NSDL)ની ભૂમિકા શું છે?

એનએસડીએલ (NSDL), જેની સ્થાપના 1996માં થઈ, તે આજે વિશ્વની સૌથી મોટી ડિપોઝિટરીઝમાંની એક છે. ડિપોઝિટરી તરીકે, તે ઈલેક્ટ્રોનિક સ્વરૂપમાં એટલે કે, અભૌતિક સ્વરૂપમાં શેર અને અન્ય પ્રકારની સિક્યોરિટીઝ રાખવા માટે સક્ષમ છે. એક ડીમેટ ખાતું ધરાવવા દ્વારા, કોઈપણ વ્યક્તિ ઈલેક્ટ્રોનિક સ્વરૂપમાં સિક્યોરિટીઝ ધરાવી શકે છે અને તેના/તેણીના ડીમેટ ખાતામાંથી કોઈપણ સિક્યોરિટીને કોઈપણ અન્ય ડીમેટ ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરી શકે છે. મુડી બજારોમાં ડિપોઝિટરી અને વિવિધ અન્ય સ્ટેકહોલ્ડર વચ્ચેનું આંતરજોડાણ આકૃતિ નંબર 2માં બતાવવામાં આવ્યું છે.

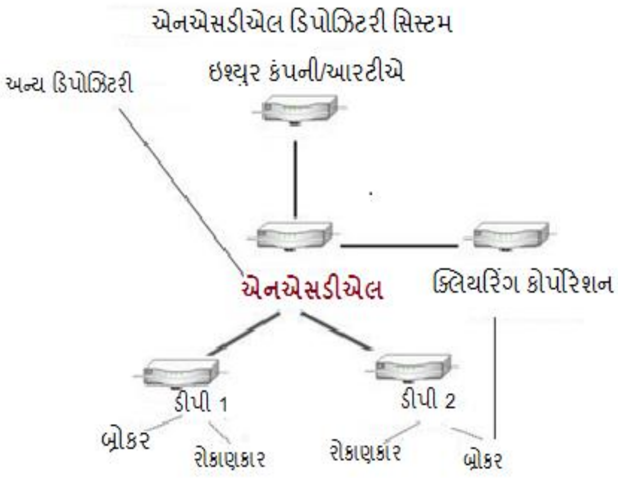

આકૃતિ 2

ભારતીય મૂડી બજારોમાં એનએસડીએલ (NSDL)ના યોગદાને તેને વિશ્વમાં વિવિધ મોરચાઓ પર અગ્રણી મૂડી બજારોમાંથી એક બનાવ્યુ છે. વિવિધ ઉત્પાદનો અને સેવાઓ માટે અત્યાધુનિક તકનિક અપનાવવાની સાથે અને દેશની અંદર અજોડ પહોંચ દ્વારા એનએસડીએલ (NSDL)એ રોકાણકારો અને અન્ય મધ્યસ્થીઓનો વિશ્વાસ જીત્યો છે, આમ એ તેની ટેગ લાઈન – તકનિક, વિશ્વાસ અને પહોંચ પર ખરા ઉતર્યા છે.

એનએસડીએલ (NSDL) તેના 275થી વધુ ડીપી (DPs) (ડિપોઝિટરી સહભાગીઓ)ના નેટવર્ક દ્વારા રોકાણકારો, સ્ટોક બ્રોકરો, શેરબજારો, કસ્ટોડિયન વગેરે માટે ઘણી બધી સેવાઓ પૂરી પાડે છે. ઘણી મોટી બેન્કો (રાષ્ટ્રીયકૃત, ખાનગી અને સહકારી), સ્ટોક બ્રોકર્સ અને નાણાકીય સંસ્થાઓ એનએસડીએલ (NSDL)માં ડીપી

(DPs) તરીકે જોડાયા છે. એનએસડીએલ (NSDL) ડીપી (DPs) દેશમાં ફેલાયેલા 30,700 સેવા કેન્દ્રો, અને અમુક વિદેશોમાં છે, ત્યાંથી કામ કરે છે. એનએસડીએલ (NSDL) ડીપી (DPs) અને તેના સેવા કેન્દ્રોની યાદી https://nsdl.co.in/dpsch.php પર ઉપલબ્ધ છે.

ડીમેટની સમજણ

'ડીમેટ'નો અર્થ શું થાય છે?

ડીમેટ એ ઈલેક્ટ્રોનિક સ્વરૂપમાં સિક્યોરિટીઝ ધરાવવાનું કે રાખવાનું સ્વરૂપ છે. આ કાગળ સ્વરૂપમાં સિક્યોરિટીઝ ધરાવવાનો એક કાનુની વિકલ્પ છે.

ડિપોઝિટરી શું છે?

ડિપોઝિટરી શેરો માટેની બેન્ક છે. જેમ આપણે બેન્કમાંના આપણા બચત ખાતામાં પૈસા રાખીએ છીએ, તેમ આપણે શેર વગેરેમાંના આપણા રોકાણને ડિપોઝિટ તરીકે આપણા ડીમેટ ખાતામાં રાખી શકીએ છીએ. જેમ બેન્ક આપણને પૈસા આપણા ખાતામાંથી અન્ય વ્યક્તિના ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરવામાં મદદ કરે છે, તેમ ડિપોઝિટરી આપણને શેર વગેરેને એક ડીમેટ ખાતામાંથી બીજા ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરવામાં મદદ કરે છે. જેમ બેન્ક તેની શાખાઓ દ્વારા તેના ગ્રાહકો માટે તેની સેવા વધારે છે, તેમ ડિપોઝિટરી તેની સેવાઓ તેના એજન્ટના નેટવર્ક કે જેને (ડિપોઝિટરી) સહભાગી કહેવાય છે તેમના દ્વારા વધારે છે. આ ઉપરાંત ડિપોઝિટરી મૂડી બજારોમાં વિવિધ સ્ટેકહોલ્ડર્સને ઘણી અન્ય સેવાઓ પૂરી પાડે છે.

ડિપોઝિટરી ખાતું શું છે?

ડિપોઝિટરી ખાતું બેન્કના ખાતા જેવું જ હોઈ છે, જે ડિપોઝિટરીમાં રખાયેલ હોઈ છે. બેન્ક ખાતાનો ઉપયોગ પૈસા રાખવા અને વ્યહવાર માટે થાય છે, ડિપોઝિટરી ખાતાનો ઉપયોગ સિક્યોરીટીઝ રાખવા અને વ્યહવાર માટે થાય છે. ડિપોઝિટરી ખાતાને ડીમેટ ખાતા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

ડિપોઝિટરી સહભાગી કોણ છે?

ડિપોઝિટરી રોકાણકારોને તેના ડિપોઝિટરી સહભાગીઓ (ડીપી) કહેવાતા એજન્ટો દ્વારા સેવા પૂરી પાડે છે. આ એજન્ટોને એસઈબીઆઈ સાથેના તેમના રજીસ્ટ્રેશન પછી એનએસડીએલ દ્વારા એપોઈન્ટ કરવામાં આવે છે. જો રોકાણકાર ડિપોઝિટરી દ્વારા આપવામાં આવતી સેવાઓ મેળવવા માંગતાં હોઈ, તેણે/તેણીએ કોઈપણ ડીપી સાથે ડીમેટ ખાતું ખોલાવવાની જરૂર રહે છે. આ બેન્કની કોઈપણ સેવાનો ઉપયોગ કરવા તેની કોઈપણ બ્રાન્ચમાં બચત ખાતું ખોલાવવા જેવું જ હોઈ છે. તમે ડીપીની યાદી https://nsdl.co.in/dpsch.php પર મેળવી શકો છો.

ડીમેટ ખાતું ધરાવવા માટેના લાભો કયા છે?

ડીમેટ ખાતું ધરાવવા માટેના લાભો આ મુજબ છે:

a. સિક્યોરિટીઝનું તત્કાળ ટ્રાન્સફર.

b. સિક્યોરિટીઝના ટ્રાન્સફર પર કોઈ સ્ટેમ્પ ડ્યુટી નહીં.[1]

[1] વાર્ષિક વર્ષ 2019 – 20 માટેના સૂચિત ફાઇનાન્સ બિલમાં ફેરફારોને આધારિત.

c. ખરાબ ડિલિવરી, નકલી સિક્યોરિટીઝ જેવા ભૌતિક પ્રમાણપત્રો સાથે સંકળાયેલ જોખમો દૂર કરવા

d. સિક્યોરિટીઝ ટ્રાન્સફરમાં સંકળાયેલ પેપર વર્કમાં ઘટાડો.

e. ટ્રાન્ઝેક્શન ખર્ચમાં ઘટાડો.

f. સરનામું/ બેન્ક ખાતાની વિગતો વગેરેમાં ફેરફાર કરવામાં સરળતા, કારણ કે ડીમેટ ખાતામાં થયેલ અપડેટને બધી સંબંધિત કંપનીઓને અલગથી તેમની સાથે અનુરૂપતાની જરૂરિયાત દૂર કરવા જણાવવામાં આવે છે.

g. સિક્યોરિટીઝના ટ્રાન્સમિશનમાં સરળતા આવે છે કારણ કે સમગ્ર પ્રક્રિયા ડીપી દ્વારા કંપની સાથે સુસંગતા દૂર કરી શકે છે.

h. ફોલિયો / ખાતાના એકીકરણની અનુકૂળ સિસ્ટમ

i. વિવિધ પ્રકારની સિક્યોરિટીઝ જેમકે ઈક્વિટી, ડિબેન્ચર, બોન્ડ્સ, સરકારી સિક્યોરિટીઝ, સોવરિન ગોલ્ડ બોન્ડ્સ, મ્યુચ્યુઅલ ફંડ વગેરેને એક જ ખાતામાં રાખી શકો છો.

j. વિભાજન / એકીકરણ / મર્જર વગેરે દ્વારા ઉદ્ભવતા શેર, મ્યુચઅલ ફંડ યુનિટો વગેરેની આપોઆપ ક્રેડિટ થાય છે.

એનએસડીએલ દ્વારા પૂરી પડાતી સેવાઓ

ડિપોઝિટરી તરીકે, એનએસડીએલ રોકાણકારો, ઈસ્યુકરનાર કંપનીઓ, સ્ટોકહોલ્ડરો અને ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશન્સને વિવિધ સેવાઓ પૂરી પાડે છે. રોકાણકારોએ કોઈપણ સેવાઓ મેળવવા માટે કોઈપણ ડિપોઝિટરીનો સંપર્ક કરવો જોઈએ.

ડીમેટ ખાતું ખોલાવવું

1. એનએસડીએલ ડીમેટ ખાતું કેવી રીતે ખોલાવવું?

ડીમેટ ખાતું ખોલાવવું ઘણું સરળ છે. તમારે માત્ર એનએસડીએલ ડીપીનો જ સંપર્ક કરવાનો છે, કે જે તમને ઔપચારિકતાઓ પૂર્ણ કરવામાં મદદ કરશે. તમારે ફોર્મ ભરીને, પૅન કાર્ડ અને સરનામાનાં પુરાવા જમા કરાવવું જરૂરી છે. ઉપરાંત, તમારે તમારા બેન્કના ખાતાની વિગતો પૂરી પાડવાની રહેશે.

તમારુ ડીમેટ ખાતું ખોલાઈ જાય પછી, તમારા ડીપી તમને ડીપી આઈડી અને ક્લાયન્ટ આઈડી, તમારા ક્લાયન્ટ માસ્ટર રિપોર્ટની એક નકલ કે જે તમારા ડીમેટ ખાતા સંબંધિત વિગતો, ટેરિફ શીટ અને ' લાભકારી માલિક અને ડિપોઝિટરી સહભાગીના અધિકારો અને જવાબદારીઓ'નો સમાવેશ કરે છે. ડીપી આઈડી 8 અક્ષરોનો લાંબો કોડ હોઈ છે (ઉદાહરણ IN3XXXXX) જે એનએસડીએલ દ્વારા દરેક ડીપીને તેમને ઓળખવા માટે આપવામાં આવેલ હોઈ છે. ડીપી

આઈડી અને ક્લાયન્ટ આઈડીના સંયોજનથી એનએસડીએલ સિસ્ટમમાં તમારો અનન્ય ખાતા નંબર બને છે.

તમારી બધી વિગતો ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં યોગ્યરીતે રેકોર્ડ કરવામાં આવેલ છે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે તમારે ક્લાયન્ટ માસ્ટર રિપોર્ટને ચકાસવો જોઈએ. જો તમે શેર વગેરેમાં ટ્રેડ કરવા માંગતા હોવ (એટલે કે ખરીદ અથવા વેચાણ) તમારે કોઈપણ એસઈબીઆઈ રજીસ્ટ્રર્ડ સ્ટોકબ્રોકર પાસે ટ્રેડિંગ/બ્રોકિંગ ખાતું ખોલાવવું જોઈએ. ઘણાં ડીપી છે કે જેઓ રોકાણકારોના લાભ માટે 3-ઈન -1 વ્યવસ્થા પૂરી પાડે છે (3-ઈન -1 એ ડીમેટ ખાતું, ટ્રેડિંગ ખાતું અને બેન્ક ખાતાનું સંયોજન છે).

2. હું ડીપીની પસંદગી કેવી રીતે કરી શકું?

તમે બચત ખાતું ખોલાવવા માટે જેમ બેન્કની પસંદગી કરો છો તેમ તમે ડીમેટ ખાતું ખોલાવવા માટે તમારા ડીપીની પસંદગી કરી શકો છો. ડીપીની પસંદગી કરવા માટેના અમુક અગત્યના પરિબળો હોઈ શકે છે:

a. અનૂકૂળતા – તમારી ઓફિસ/ નિવાસસ્થાનથી નિકટતા, કાર્યાલયના કલાકો.

b. સગવડ – ડીપીની પ્રતિષ્ઠા, સંગઠન સાથે ભૂતકાળમાં સંબંધ, શું ડીપી તમને જરૂર છે તે વિશિષ્ટ સેવા પૂરી પાડવાની સ્થિતિમાં છે કે નહીં?

c. સેવાનો ખર્ચ/સ્તર – ડીપી દ્વારા લાદવામાં આવતા સર્વિસ ચાર્જીસ અને સેવાના ધોરણો.

ડીપીના સ્થળો અને તેમના તુલનાત્મક ચાર્જ માળખાની સૂચિ મેળવવા માટે, કૃપા કરી https://nsdl.co.in/joining/joincharges.phpની મુલાકાત લો.

3. શું બધા ડીપી એકસરખા હોઈ છે?

એનએસડીએલએ ડીપી બનવા માટે અમુક મૂળભૂત પાત્રતા માપદંડ નિર્દિષ્ટ કરેલ છે. એસઈબીઆઈના નિયમોની સંબંધિત જોગવાઈઓ કરતાં કેટલાક ચોક્કસ સંદર્ભોમાં માપદંડ સમાન અથવા તેનાથી પણ ઉચ્ચ છે. બધા ડીપી એસઈબીઆઈ દ્વારા નોંધણી પ્રમાણપત્ર આપ્યા પછી જ તેઓ એનએસડીએલ દ્વારા નિયુક્ત થયા મુજબ એકસરખાં જ હોઈ છે. આમછતાં, પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓના પ્રકાર, સેવાઓના ધોરણો અને સેવાઓ પૂરી પાડવા માટેના ચાર્જ ડીપીઓ આધારે અલગ અલગ હોઈ શકે છે.

4. જો મારે ડીમેટ ખાતું ખોલાવવું હોઈ તો મારે શું કરવું જોઇએ?

એકવાર તમે ચોક્કસ ડીપી સાથે ખાતું ખોલાવવાનું નક્કી કરો પછી, તમે તે ડીપીનો સંપર્ક કરી ખાતા ખોલાવવાનું ફોર્મ ભરી શકો છો. તમારે તમારા ફોટોગ્રાફ અને નીચેના દસ્તાવેજોની સ્વ-પ્રમાણિત નકલ પૂરી પાડવાની રહેશે –

a. પૅન કાર્ડ (સિક્કિમના રહેવાસીઓ કે જેની પાસે પૅન કાર્ડ ન હોઈ, તેઓ અન્ય ઓળખ પુરાવા આપી શકે છે).
b. સરનામાનો પુરાવો (પાસપોર્ટ, ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ, મતદાતા ઓળખ કાર્ડ અને નરેગા (NREGA) જોબ કાર્ડમાંથી કોઈપણ એક).
c. કેન્સલ કરેલ ચેક અથવા પાસબુક અથવા તમારુ નામ, ખાતું નંબર, આઈએફએસસી અને એમઆઈસીઆર કોડ ધરાવતાં બેન્કના સ્ટેટમેન્ટની નકલ.

કૃપા કરી ડીપીમાં ચકાસણી માટે મૂળભૂત દસ્તાવેજો સાથે લઈ જવાનું યાદ રાખો. જો તમે મૂળ દસ્તાવેજો ચકાસણી માટે બતાવવા માટે અસક્ષમ છો, તો ફોટોકોપી કોઈપણ અધિકૃત અધિકારી દ્વારા પ્રમાણિત થવી જોઈએ, જેમકે પ્બલિક નોટરી. તમારી ડીપી ઉપરોક્ત તેની જરૂરિયાતો ઉપરાંત તેની આવશ્યકતાઓ માટે ઓળખ/ સરનામાં માટે વધારાના પુરાવા માટે પૂછી શકે છે. ખાતું ખોલાવવા માટેની પ્રક્રિયા આકૃતિ નંબર 3માં બતાવવામાં આવેલ છે.

ડીમેટ ખાતું ખોલાવવાની પ્રક્રિયા

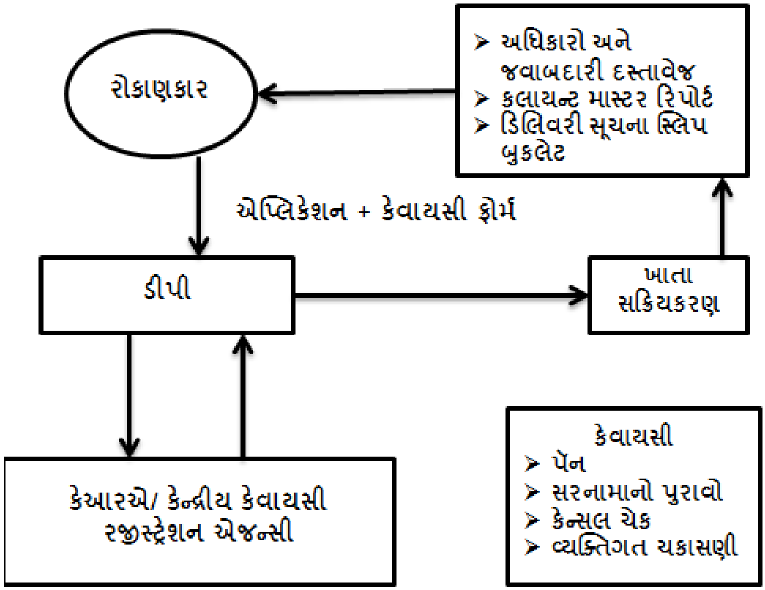

આકૃતિ 3

5. વ્યક્તિગત ચકાસણી શું છે?

એસઈબીઆઈ માર્ગદર્શિકા અનુસાર ખાતું ખોલાવતી વખતે અરજદારની ઓળખ સ્થાપિત કરવી ફરજિયાત છે. આ ડીપીના સ્ટાફ દ્વારા ખાતા ખોલાવવાના ફોર્મ પરના ફોટો સાથે ખાતું ખોલવવા માંગનારના પૅનકાર્ડ દસ્તાવેજ પરના ફોટો સાથે ચકાસીને કરવામાં આવે છે. જોઈન્ટ ખાતા ધારકો માટે, 'વ્યક્તિગત ચકાસણી' બધા ધારકો માટે આવશ્યક હોઈ છે.

6. હું એક કરતાં વધુ ડીમેટ ખાતા ખોલી શકું છું?

હા, તમે તમારી જરૂરિયાત અને પસંદગીના આધારે એજ ડીપી અથવા અન્ય ડીપીઓ સાથે એક કરતાં વધુ ખાતા ખોલી શકો છો. કૃપા કરી નોંધો કે આવા બધા ખાતા ખોલાવવા માટે તમારે ચાર્જીસ ચૂકવવાના રહેશે.

7. શું મારે મારા ડીમેટ ખાતામાં સિક્યોરિટીઝની કોઈપણ ન્યૂનતમ બેલેન્સ રાખવાની જરૂર છે?

ના, ડિપોઝિટરીએ કોઇ ન્યૂનતમ બેલેન્સ સૂચિત કરી નથી. તમે તમારા ડીમેટ ખાતામાં શૂન્ય બેલેન્સ રાખી શકો છો.

8. મારે ખાતું ખોલાવતી વખતે મારા બેન્ક ખાતાની વિગતો શા માટે આપવી જોઇએ?

ડીમેટ ખાતું ખોલાવતી વખતે બેન્ક ખાતાની વિગતો આપવી ફરજીયાત છે. આ બેન્કની વિગતો ઈસ્યુયર કંપની/ આરટીએ સાથે તમને ચૂકવવા પાત્ર કોઈપણ રકમ

(જેમકે ડિવિડન્ડ, વ્યાજ અથવા પાકતી મુદતની ચુકવણી અથવા વળતરની રકમ) સીધા તમારા બેન્કના ખાતામાં જમા કરવા માટે કરવામાં આવશે. તેથી એવું સૂચિત કરવામાં આવે છે કે તમે ખાતા ખોલાવવાના ફોર્મમાં તમારા સક્રિય બેન્ક ખાતાની વિગતો પૂરી પાડો. પાછળથી, તેમાં કોઈપણ ફેરફારના કિસ્સામાં કૃપા કરી તમારા ડીપીને જાણ કરવાનું યાદ રાખો.

9. ખાતા ખોલાવવાના ફોર્મમાં આપેલ ' આપોઆપ ક્રેડિટ પ્રાપ્ત કરવા માટે સ્ટેન્ડિંગ સૂચના' શું છે?

ડીમેટ ખાતામાં, ડેબિટ અથવા ક્રેડિટ ટ્રાન્ઝેક્શનની મંજૂરી ફક્ત ત્યારે જ આપવામાં આવે છે જ્યારે ધારક(કો) દ્વારા તે સંબંધિત યોગ્ય અધિકૃતિ આપવામાં આવી હોય. જે રીતે ડિલિવરી સૂચના સ્લિપ (ડીઆઈએસ) ડીમેટ ખાતામાં દરેક ડેબિટ ટ્રાન્સફર કરવા જરૂરી છે, તેમ ' રસીદ સૂચના સ્લિપ' ડીમેટ ખાતામાં દરેક ક્રેડિટ ટ્રાન્સફર કરવા જરૂરી છે. તમારા ડીપીને એકવખત સ્ટેન્ડિંગ સૂચના આપીને, તમે જયારે પણ ખાતામાં ક્રેડિટ અપેક્ષિત હોઈ ત્યારે રસીદ સૂચના આપવાનું ટાળી શકો છો.

10. શું હું બેન્ક ખાતાની જેમજ 'કોઈપણ એક જીવંત ધારક'ના આધારે જોઈન્ટ ખાતું ચલાવી શકું છું?

ના. હાલમાં લાગુ નિયમો મુજબ, ડીમેટ ખાતું બેન્ક ખાતુંની જેમ 'કોઈપણ એક જીવંત ધારક'ના આધારે ચલાવી શકાય નહીં. આથી, સંયુક્ત ડીમેટ ખાતા માટે બધી સૂચનાઓ બધા જોઈન્ટ ધારકો દ્વારા સહી કરવામાં આવેલી હોય તે જરૂરી છે.

11. શું હું મારી બધી સિક્યોરિટીઝને અન્ય ડીપી સાથેના મારા ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરી શકું અને મારા એક ડીપી સાથેનું ખાતું બંધ કરી શકું?

હા, જો તમારે એક અથવા વિવિધ ડીપી સાથે વધુ ડીમેટ ખાતા હોઈ અને તેમની સાથે તમે ચાલુ રહેવા નથી માંગતાં, તો તમે સૂચિત ફોર્મેટમાં તમારા ડીપી(ઓ)ને ખાતા બંધ કરવાનું ફોર્મ જમા કરાવી શકો છો. ફોર્મમાં, તમારે ડીપી આઈડી, ડીપીનું નામ અને ખાતાની ક્લાયન્ટ આઈડી કે જેમાં તમારે બેલેન્સ ટ્રાન્સફર કરવા માંગતા હોવ તે જણાવવાની જરૂર રહે છે. તમારા ડીપી તમારી બધી સિક્યોરિટીઝને તમારી સૂચના મુજબ ટ્રાન્સફર કરશે અને તમારા ડીમેટ ખાતાને બંધ કરશે. તે સમજવું મહત્વપૂર્ણ છે કે ખાતામાં કોઈ બેલેન્સ હોઈ તો ડીમેટ ખાતું બંધ કરી શકાતું નથી.

12. હું મારા એનએસડીએલ ડીમેટ ખાતા સાથે શું કરી શકું?

તમારા એનએસડીએલ ડીમેટ ખાતાના સંખ્યાબંધ ઉપયોગો છે. અમુક અગત્યની વસ્તુઓ કે જે તમે તમારા એનએસડીએલ ડીમેટ ખાતા સાથે કરી શકો તે નીચે મુજબ છે -

a. તમે આઈપીઓ અને એનએફઓ માટે અરજી કરી શકો છો. અરજી ફોર્મમાં તમારા ડીપી આઈડી અને ક્લાયન્ટ આઈડીનો ઉલ્લેખ યોગ્ય રીત કરવાનું ભૂલશો નહીં. સમાન ડીમેટ ખાતાનો ઉપયોગ શેર અને અન્ય પ્રકારની સિક્યોરિટીઝ ખરીદવા અને રાખવા માટે થઈ શકે છે.

b. તમે તમારા ડીમેટ ખાતામાં બધા કોર્પોરેટ લાભ (બોનસ, રાઈટ્સ ઈસ્યુ, વગેરે) આપોઆપ મેળવી શકો છો. તમારી કંપની દ્વારા જાહેર કરાયેલ ડિવિડન્ડ, તમારા બોન્ડ રોકાણો પર વ્યાજ અથવા પાકતી ચૂકવવાપાત્ર રકમ વગેરે જેવા રોકડ લાભ તમારા ડીમેટ ખાતા સાથે જોડાયેલ બેન્ક ખાતામાં ક્રેડિટ કરવામાં

આવશે. કૃપા કરીને ખાતરી કરો કે તમારા ડીમેટ ખાતામાં યોગ્ય બેંક ખાતાની વિગતો રેકોર્ડ કરવામાં આવી છે.

c. તમે તમારા ડીમેટ ખાતાનો ઉપયોગ 'શેરો સામે લોન'ની સુવિધા મેળવવા કરી શકો છો કે જે ઘણી બેન્કો વગેરે દ્વારા તમારી નાણાંકીય જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા રોકાણને વેચ્યા વિના આપવામાં આવે છે.

d. તમે તમારા કાગળ સ્વરૂપમાં રાખેલ શેર, બોન્ડ, ડિબેન્ચર, સરકારી સિક્યોરિટીઝ, સોવરિન ગોલ્ડ બોન્ડ વગેરે જેવા બધા રોકાણને તમારા ડીપી દ્વારા ડીમેટમાં બદલી શકો છો.

e. તમે આ જ ડીમેટ ખાતામાં તમારા મ્યુચ્યુઅલ ફંડ રોકાણો રાખી શકો છો. ડીમેટ ખાતામાં મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટો રાખવા તમારા માટે ઘણું બધું સરળ બનાવે છે. તમે એનએસડીએલ સીએએસ દ્વારા એક જ સ્થળે તમારા પોર્ટફોલિયોને મોનિટર કરી શકશો. જો તમે તમારી વ્યક્તિગત માહિતીમાં કોઈ ફેરફાર કરવા માંગતા હોવ, ઉદાહરણ તરીકે સરનામું અથવા બેન્કની વિગતો અથવા નોમિની વગેરે, તો તે તમને વિવિધ મ્યુચ્યુઅલ ફંડ હાઉસ સાથે સંપર્ક કરવાની જરૂરિયાતથી પણ બચાવે છે. તમે અરજી ફોર્મમાં તમારી ડીપી આઈડી અને ક્લાયન્ટ આઈડીનો ઉલ્લેખ કરીને ડીમેટ ફોર્મમાં મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોનીને સબ્સ્ક્રાઈબ કરી શકો છો. તમારા ડીમેટ ખાતા મારફતે એસઆઈપી દ્વારા મ્યુચ્યુઅલ ફંડોમાં રોકાણ પણ શક્ય છે. મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોના વળતર અથવા પુનઃખરીદી માટે તમે તમારા ડીપીને સૂચના આપી શકો છો અથવા એનએસડીએલની સ્પીડ-ઈ (SPEED-e) સુવિધાનો ઉપયોગ કરી શકો છો.

f. તમે તમારા ડીમેટ ખાતા મારફતે તમારા શેરોને કંપનીને ટેન્ડર કરીને બાયબેક ઑફરમાં ભાગ લઈ શકો છો.

g. તમે તમારા ડીમેટ ખાતામાં નિષ્ક્રિય રહેલી સિક્યોરિટીઝને ધિરાણ દ્વારા સિક્યોરિટીઝ ધિરાણ અને ઋણ યોજનામાં ભાગ લઈ શકો છો અને બજારમાંથી વળતર કમાઈ શકો છો.

મૂળભૂત સેવાઓ ડીમેટ ખાતું

1. મૂળભૂત સેવા ડીમેટ ખાતું (બીએસડીએ) શું છે?

બીએસડીએ નિયમિત ડીમેટ ખાતા જેવું જ હોય છે પરંતુ કોઈપણ વાર્ષિક ચાર્જ હોતો નથી અથવા ઘણો ઓછો હોઈ છે.

2. બીએસડીએના લાભ મેળવવા માટેની શરતો કઈ છે?

જે વ્યક્તિ નીચેની શરતો પૂરી કરે છે તે બીએસડીએના લાભો મેળવી શકો છો -

a. જે વ્યક્તિ માત્ર એક ડીમેટ ખાતું માત્ર પોતે અથવા પ્રથમ ધારક (સમગ્ર ડિપોઝિટરીઝમાં) તરીકે ધરાવે છે.
b. કોઈ બીજા ડીમેટ ખાતા(ઓ) ધરાવતા વ્યક્તિ બીજા અથવા ત્રીજા હોઈ શકે છે.
c. ડીમેટ ખાતામાં રાખવામાં આવેલ સિક્યોરિટીઝનું મૂલ્ય કોઈપણ સમયે ₹2,00,000થી વધવું ન જોઈએ.
d. બીએસડીએલ મેળવવા માટે મોબાઈલ નંબર પૂરો પાડવાની અને એસએમએસ સુવિધાનો વિકલ્પ પસંદ કરવાની જરૂરિયાત છે.

3. બીએસડીએ માટે વાર્ષિક જાળવણી ચાર્જીસ (એએમસી) શું છે?

બીએસડીએ માટે વાર્ષિક જાળવણી ચાર્જીસ, એસઈબીઆઈ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલ નીચે મુજબ છે:

a. જો રાખવામાં આવેલ મૂલ્ય ` 50,000 સુધીનું હોઈ તો કોઇ એએમસી નથી.

b. જો રાખવામાં આવેલ મૂલ્ય ` 50,000 કરતાં વધુ પરંતુ ₹ 2,00,000 કરતાં ઓછું હોઈ તો એએમસી ₹ 100 પ્રતિવર્ષ ચાર્જ થવાથી વધતું નથી.

c. ₹ 2,00,000થી વધુ મૂલ્ય ધરાવવા માટે, ડીપી એએમસી નિયમિત દરો મુજબ ચાર્જ કરી શકે છે.

આ હેતુ માટે હોલ્ડિંગનું મૂલ્ય ડીપી દ્વારા દૈનિક બંધ ભાવ અથવા સિક્યોરિટીઝ / મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટો માટેના એનએવી પર આધારિત છે. જો બીએસડીએમાં રાખવામાં આવેલ મૂલ્ય કોઈપણ દિવસે ` 2,00,000 કરતાં વધે, તો ડીપી તે દિવસથી નિયમિત ખાતા (બિન-બીએસડીએ)માં લાગુ પડતા ચાર્જ વસૂલ કરી શકે છે.

સિક્યોરિટીઝનું ડિમટીરિયલાઈઝેશન

1. ડિમટીરિયલાઈઝેશન શું છે?

ડિમટીરિયલાઈઝેશન એવી પ્રક્રિયા છે જેના દ્વારા સિક્યોરિટીઝના ભૌતિક સર્ટિફિકેટને ડીપી સાથેના રોકાણકારના ડીમેટ ખાતામાં ક્રેડિટ દ્વારા ઈલેક્ટ્રોનિક સ્વરૂપમાં સિક્યોરિટીઝમાં ફેરવે છે. ડિમટીરિયલાઈઝેશન હોલ્ડિંગના સ્વરૂપમાં ફેરફાર છે, તે માલિકીપણાના બદલાવમાં પરિણમતું નથી.

2. હું મારી સિક્યોરિટીઝને ડિમટીરિયલાઈઝ કઈ રીતે કરી શકું છે?

પ્રમાણપત્રો ડિમટીરિયલાઈઝ કરવા માટે, તમારે ડીમેટ ખાતું ખોલાવવાની જરૂર છે. એકવાર ડીમેટ ખાતું ખોલાઈ જાય પછી, તમારે નિર્ધારિત સ્વરૂપમાં 'ડિમટીરિયલાઈઝેશન વિનંતી ફોર્મ' ભરી અને તેને સિક્યોરિટી સર્ટિફિકેટ સાથે તમારા ડીપીને જમા કરાવવાનું રહેશે. તમારું ડીપી ડીમેટ વિનંતીને આગળ પ્રક્રિયા માટે તેની સંબંધિત ઈશ્યુ કંપની, રજિસ્ટ્રાર અને ટ્રાન્સફર એજન્ટને મોકલાવશે, જેના પરિણામે સંબંધિત રોકાણકારના ડીમેટ ખાતામાં ઈલેક્ટ્રોનિક સિક્યોરિટીઝનું ધિરાણ થાય છે. ડિમટીરિયલાઈઝેશનની પ્રક્રિયા આકૃતિ નંબર 4માં દર્શાવવામાં આવી છે.

ડિમટિરયાલાયઝેશન પ્રક્રિયા

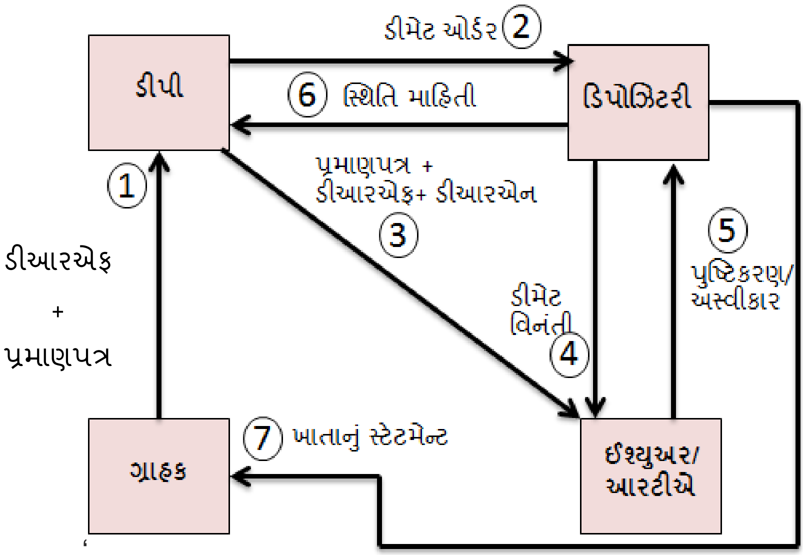

આકૃતિ 4

3. શું હું કોઇપણ શેર સર્ટિફિકેટને ડિમટીરિયલાઈઝ કરી શકું?

ના, બધા શેર સર્ટિફિકેટને ડિમટીરિયલાઈઝ કરી શકાય નહીં. ડિમટીરિયલાઈઝેશન માટે નીચેની શરતો પૂરી થવી જોઇએ –

a. તમે માત્ર તે જ શેર પ્રમાણપત્રોનું ડિમટીરિયલાઈઝ કરી શકો છો જે તમારા નામથી પહેલાથી જ કંપનીના રેકોર્ડ્સ/ તેના આરટીએમાં નોંધાયેલ હોઈ છે.
b. ઈશ્યૂ કરનાર કંપની એનએસડીએલમાં જોડાયેલ હોવી જોઈએ અને તે શેર માટે આઈએસઆઈએન મેળવેલ હોવું જોઈએ.
c. શેર કોઈપણ પૂર્વાધિકાર અથવા ચાર્જ અથવા એકીકરણથી મુક્ત હોવા જોઈએ.

મોટા ભાગની યાદીકૃત અને સક્રિય કંપનીઓ એનએસડીએલમાં જોડાયેલ છે અને તેમના શેર અને અન્ય પ્રકારની સિક્યોરિટીઝ ડીમેટ માટે ઉપલબ્ધ છે. ઘણી અન્ય કંપનીઓ એનએસડીએલમાં જોડાવાની પ્રક્રિયામાં છે. તમે તમારા દ્વારા ધરાવવામાં આવતાં શેર ડીમેટમાં ઉપલબ્ધ છે કે નહીં તે તમે https://nsdl.co.in/master_search.php પર જાણી શકો છો.

4. ડીપીમાં ડિમટીરિયલાઈઝેશન માટે મારા પ્રમાણપત્રો જમા કરાવતાં પહેલા મારે કઈ સાવચેતીઓ રાખવી જોઈએ?

તમારે નીચેની કાળજી રાખવી જોઈએ -

a. ચકાસો કે તમે સિક્યોરિટીઝના રજીસ્ટ્રર્ડ માલિક છો.

b. સિક્યોરિટીઝની માલિકીની પેટર્ન જેમાંથી તમે ડીમેટ વિનંતી શરૂ કરવા માંગો છો તે ડીમેટ ખાતામાં હોઈ તેવી જ હોઈ છે.

(જો પેટર્ન અલગ હોઈ તો પ્રશ્ન 13 માટેના જવાબનો સંદર્ભ લો).

c. ચકાસો કે જે સિક્યોરિટીઝ તમે ડિમટીરિયલાઈઝ કરવા માંગો છો તે ખરેખર એનએસડીએલમાં ડીમેટ માટે ઉપલબ્ધ છે.

d. ચકાસો કે તમે જે કંપનીના શેર ધરાવો છો તેના માટે આરટીએએ સેવાઓ બંધ કરી નથી. આને તમે https://nsdl.co.in/list-comp.php પર શોધી શકો છો.

e. ઉપરના પગલાં પછી, તમે શેર પ્રમાણપત્રોને 'ડિમટીરિયલાઈઝેશન માટે સમર્પિત' શબ્દો સાથે ચિહ્નિત કરી શકો છો જેને તમે ડિમટીરિયલાઈઝ કરવા માંગો છો. આ હેતુ માટે તમારી ડીપી તમને રબર સ્ટેમ્પ પ્રદાન કરશે.

ખાતરી કર્યા પછી કે પ્રમાણપત્રો ઉપર યોગ્ય રૂપે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યા છે, તમે વધુ પ્રોસેસિંગ માટે શેર પ્રમાણપત્રો સાથે-સાથે તમારા ડીઆરએફ ડીપીને જમાકરી શકો છો.

5. ડિમટીરિયલાઈઝેશન પ્રક્રિયામાં કેટલો સમય લાગી શકે છે?

એસઈબીઆઈની માર્ગદર્શિકા અનુસાર, ડીપીને 7 દિવસની અંદર ડીમેટ વિનંતીની પ્રક્રિયા કરવાની જરૂર છે. વધુમાં, ઈશ્યુ કરનાર કંપની/ તેના આરટીએ તેમના દ્વારા

મેળવવામાં આવેલ ડીમેટ વિનંતી પર પ્રક્રિયા કરવા 15 દિવસ[2] સુધીનો સમય લઈ શકે છે. ડીપી પાસેથી ઈશ્યુ કરનાર કંપની / આરટીએના દસ્તાવેજોના ટ્રાન્સમિશન માટે જરૂરી સમયને ધ્યાનમાં રાખીને ડિમટીરિયલાઈઝેશન સામાન્ય રીતે લગભગ 30 દિવસ લેશે.

6. શું હું વ્યક્તિગત રીતે માલિકીની સિક્યોરિટીઝ અને મારી પત્ની સાથે સંયુક્ત રીતે માલિકીની સિક્યોરિટીઝને ડિમટીરિયલાઈઝ કરવા એક જ ખાતું ખોલાવી શકું?

ના. ડીમેટ ખાતું જેમ સિક્યોરિટીઝ ભૌતિક સ્વરૂપમાં હોય તે જ માલિકીનાની પેટર્નમાં ખોલવું જોઈએ. ઉદાહરણ તરીકે, જો એક શેર પ્રમાણપત્ર તમારા નામે અને અન્ય પ્રમાણપત્રમાં તમારુ નામ તમારી પત્ની સાથે હોય તો, તમારે બે ડીમેટ ખાતાઓ ખોલવાની જરૂર છે (તમારા નામે એક અને બીજું તમારા અને તમારી પત્નીના સંયુક્ત નામોમાં).

7. મારે એવી સિક્યોરિટીઝ ડિમટીરિયલાઈઝ કરવાની જરૂર છે જેને વેચવાનો મારો ઈરાદો નથી?

ડિપોઝિટરી કાયદો, 1996 રોકાણકારોને ભૌતિક સ્વરૂપ અથવા ડીમેટ સ્વરૂપમાં સિક્યોરિટીઝ ધરાવવાનો વિકલ્પ આપે છે. આથી, જો તમે સિક્યોરિટીઝ વેચવા ન માંગતાં હોવ, તમે તેને ડિમટીરિયલાઈઝ ન પણ કરી શકો. આમછતાં, સિક્યોરિટીઝને ડીમેટ સ્વરૂપમાં રાખવાથી ઘણાં લાભો થઈ શકે છે અને આથી તેને સૌથી વધુ ભલામણ કરવામાં આવે છે. વધુમાં, સૂચિબદ્ધ કંપનીઓ અને અસૂચિબદ્ધ જાહેર મર્યાદિત કંપનીઓની સિક્યોરિટીઝના સ્થાનાંતરણ પર, જો ભૌતિક સ્વરૂપમાં હોઈ તો પ્રતિબંધો પહેલેથી છે/ સૂચિત છે. તેથી તે સિક્યોરિટીઝને ડિમટીરિયલાઈઝ કરવા માટે વધુ સારી હોય શકે.

---

[2] સેબી એ 30 જૂન, 2019 સુધી ડીમેટ વિનંતી પર પ્રક્રિયા કરવા આરટીએ ને 30 દિવસ સુધી મંજૂરી આપી છે

8. શું હું મારા રોકાણ કે જે લૉક-ઈન હેઠળ છે તેને કરમુક્ત બોન્ડ્સમાં ડિમટીરિયલાઈઝ કરી શકું?

હા, તમે તમારા લૉક-ઈન હેઠળના કરમુક્ત બોન્ડ્સને પણ ડિમટીરિયલાઈઝ કરી શકો છો. ડીમેટની પ્રક્રિયા શેરના ડીમેટને લાગુ પડે તેવી જ છે. તમારે બોન્ડ પ્રમાણપત્રો સાથે તમારા ડીપીમાં યોગ્ય રૂપે ભરેલ અને સહી કરેલ ડીઆરએફ સબમિટ કરવાના રહેશે. ડીપી સંબંધિત ઈશ્યુઅર/તેના આરટીએને વિનંતી મોકલાવશે અને પુષ્ટિ મળવા પર, તમારા ડીમેટ ખાતામાં ક્રેડિટ મેળવવામાં આવશે.

9. શું હું સીધા જ ડીમેટ સ્વરૂપમાં સરકારી સિક્યોરિટીઝ ખરીદી શકું છું?

હા. હવે સરકારી સિક્યોરિટીઝનું બજાર જેમ કે બોન્ડ્સ અને ટ્રેઝરી બિલ્સ (ટી-બિલ્સ) છૂટક રોકાણકારો માટે સરળતાથી સુલભ છે. હકીકતમાં, આરબીઆઈ રિટેલ રોકાણકારો માટે નવા ઈશ્યુનો ભાગ અનામત રાખે છે. તમે નવી સિક્યોરિટીઝની હરાજીમાં ભાગ લઈને અથવા ગૌણ માર્કેટમાં અગાઉથી જારી કરાયેલ સિક્યોરિટીઝની ખરીદી કરી જી-સેકમાં રોકાણ કરી શકો છો. બંને માટે, તમારે કોઈપણ અધિકૃત બેંક અથવા પ્રાથમિક વેપારી અથવા સ્ટોક બ્રોકરનો સંપર્ક, તમારા ડીમેટ ખાતાની વિગતો જણાવી કરવાની જરૂર છે (ડીપી આઈડી અને ક્લાયન્ટ આઈડી).

10. હું કેવી રીતે ડિમેટ સ્વરૂપમાં સોવરિન ગોલ્ડ બોન્ડ્સ (એસજીબી)ને સબ્સ્ક્રાઈબ કરી શકું?

એસજીબી ભૌતિક સ્વરૂપે સોનું ધરાવવાનો શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ આપે છે. ડીમેટ સ્વરૂપમાં એસજીબી ધરાવવાનો વિકલ્પ તેને વધુ સારો અને અનુકૂળ બનાવે છે. ડીમેટ સ્વરૂપમાં સાર્વભૌમ સોનાના બોન્ડ્સ ખરીદવા અથવા સબ્સ્ક્રાઈબ કરવાની પ્રક્રિયા ખૂબ સરળ છે. તમારે માત્ર તમારા સબ્સ્ક્રિપ્શન ફોર્મમાં તમારુ ડીપી આઈડી અને ક્લાયન્ટ આઈડી જણાવવાની જરૂર છે. કેટલીક બેંકો ઑનલાઈન એપ્લિકેશન સુવિધા પણ ઑફર કરે છે (જો રોકાણકાર ઑનલાઈન અરજી કરે છે અને ઈલેક્ટ્રોનિક ચુકવણી કરે છે, તો પછી કેટલીક કિંમતના ડિસ્કાઉન્ટ પણ હાલમાં ઉપલબ્ધ છે). આરબીઆઈ દ્વારા ફાળવણી પર, તમારા ડીમેટ ખાતામાં આવશ્યક સંખ્યાબંધ બોન્ડ્સ આપવામાં આવશે.

11. શું હું પેપર સ્વરૂપમાં રહેલ (હોલ્ડિંગ ફોર્મમાં પ્રમાણપત્ર) સોવરિન ગોલ્ડ બોન્ડ્સ (એસજીબી)ના મારા રોકાણને ડીમેટ સ્વરૂપમાં ફેરવી શકું છું?

હા, તમે આમ કરી શકો છો. આ હેતુ માટે, તમે જેની પાસેથી એસજીબી ની ખરીદી કરી હતી તે બેન્ક/એજન્ટનો સંપર્ક કરવાની જરૂરિયાત રહેશે. તેઓ તમને હોલ્ડિંગ પ્રમાણપત્રના સ્વરૂપમાં રાખેલ એસજીબીને ડીમેટ સ્વરૂપમાં બદલવામાં મદદ કરશે.

12. શું હું એસજીએલ સ્વરૂપમાં રાખવામાં આવેલ સરકારી સિક્યુરીટીઝને એનએસડીએલ ડીપી સાથેના ડીમેટ ખાતામાં રૂપાંતરિત કરી શકું?

હા. તમારે નિર્ધારિત ફોર્મેટમાં(ડિમટીરિયલાઈઝેશન વિનંતી ફોર્મ – સરકારી સિક્યોરિટીઝ તરીકે ઓળખાય છે) યોગ્ય રૂપે ભરેલ અને સહી કરેલી વિનંતી તમારા ડીપીમાં 'ટ્રાન્સફર ફોર્મ' સાથે પ્રદાન કરવાની જરૂર છે. તમારી ડીપી એનએસડીએલમાં વિનંતિ મોકલાવશે. એનએસડીએલ તમારા ડીમેટ ખાતામાં જરૂરી ક્રેડિટની વ્યવસ્થા કરશે

13. મારી પાસે સમાન નામોના સંયોજન સાથેના ભૌતિક પ્રમાણપત્રો છે, પરંતુ નામનો ક્રમ અલગ છે. અમુક પ્રમાણપત્રોમાં, હું પ્રથમ ધારક અને મારી પત્ની બીજી ધારક છે, જયારે અમુક પ્રમાણપત્રોમાં, મારી પત્ની પ્રથમ ધારક અને હું બીજો ધારક છું. શું મારે આ પ્રમાણપત્રોના ડિમટીરયલાઈઝેશન માટે બે અલગ અલગ ખાતા ખોલાવવાની જરૂર છે?

સંયુક્ત ધારકો કંપનીને લિખિત વિનંતી કરીને નામોના ક્રમને બદલવાનો હક્ક ધરાવે છે. આ એક સ્થાનાંતરણ રચના કરતું નથી. સંયુક્ત ધારકોના ક્રમને બદલવાને 'ટ્રાન્સપોઝિશન' કહેવામાં આવે છે. આમછતાં, ટ્રાન્સપોઝિશનની સુવિધાનો ફોલિયોમાં સંપૂર્ણ હોલ્ડિંગ્સ માટે લાભ મેળવી શકાય છે અને હોલ્ડિંગ્સના એક ભાગ માટે તેની પરવાનગી નથી.

જો સંયુક્ત ધારકોનો સમાન સમૂહ નામોના વિવિધ અનુક્રમમાં સિક્યોરિટીઝ ધરાવે, તો આવી સિક્યોરિટીઝના ડિમટીરિયલાઈઝેશન માટે બહુવિધ ડીમેટ ખાતા ખોલવાની જરૂર નથી. 'ટ્રાન્સપોઝિશન કમ ડીમેટ સુવિધા'નો ઉપયોગ કરી આવી સિક્યોરિટીઝ વિવિધ સંયોજનોમાં પ્રમાણપત્રો ધરાવે છે, જેને એક ડીમેટ ખાતામાં ડિમટીરયલાઈઝ કરી શકાય

છે. આ હેતુ માટે, ડિમટીરિયલાઈઝેશન વિનંતી ફોર્મ (ડીઆરએફ) અને 'ટ્રાન્સપોઝિશન કમ ડીમેટ સુવિધા' કહેવાતું વધારાનું ફોર્મ ડીપીમાં જમા કરાવવાનું રહેશે. આ આકૃતિ નંબર 5માં સમજાવવામાં આવ્યું છે –

ટ્રાન્સપોઝિશન કમ ડીમેટ સુવિધા

માં નામ →	શેર પ્રમાણપત્ર	ડીમેટ ખાતું
બે ધારકો	A અને B અથવા B અને A	A અને B
ત્રણ ધારકો	A, B, C અથવા A, C, B અથવા B, A, C અથવા B, C, A અથવા C, A, B અથવા C, B, A	A, B અને C

તમારા ડીપીને ટ્રાન્સપોઝિશન ફોર્મ સાથે ડીમેટ વિનંતી ફોર્મ (ડીઆરએફ) સબમિટ કરો

આકૃતિ 5

સિક્યોરિટીઝનું રિમટીરિયલાઈઝેશન

1. શું મારા ઈલેક્ટ્રોનિક હોલ્ડિંગ્સને ફરીથી કાગળના પ્રમાણપત્રોમાં રૂપાંતરિત કરી શકાય?

હા. જો તમે તમારી સિક્યોરિટીઝને ભૌતિક સ્વરૂપમાં પાછા મેળવવા માંગો છો, તો તમારે તમારા ડીપીમાં નિર્ધારિત સ્વરૂપમાં 'રિમટીરિયલાઈઝેશન વિનંતી ફોર્મ' જમા કરાવવાનું રહેશે. આવશ્યક તપાસો પછી, તમારા ડીપી દ્વારા એનએસડીએલની ડિપોઝિટરી સિસ્ટમ દ્વારા તમારી વિનંતી સંબંધિત ઈશ્યુર કંપની / આરટીએને આગળ મોકલવામાં આવશે. કંપની/આરટીએ પ્રમાણપત્ર છાપી અને સીધા જ તમને મોકલશે. વિનંતી કરતાં પહેલાં તમારે તમારા ડીપી પાસેથી રીમટીરિયલાઈઝેશન ચાર્જ જાણી લેવો જોઈએ.

માર્કેટ ટ્રેડ્સ માટે સમાધાન અને સિક્યોરિટીઝ ટ્રાન્સફર

1. ડિમટીરિયલાઈઝ્ડ સિક્યોરિટીઝ વેચવાની પ્રક્રિયા શું છે?

ડિમટીરિયલાઈઝ્ડ સિક્યોરિટીઝ વેચવાની પ્રક્રિયા ખૂબ સરળ છે- જે નીચે આપવામાં આવેલ છે -

a. તમારે તમારા સ્ટોકબ્રોકરને વેચવાની સૂચના આપવાની રહેશે.
b. એક વખત તમે વેચાણની સૂચના આપો અને તમને તમારા ઓર્ડરના અમલીકરણની પુષ્ટિ મળે, તમારે તમારા પે-ઈન જવાબદારીને પહોંચી વળવા માટે તમારા સ્ટોકબ્રોકરને વેચેલી સિક્યોરિટીઝ આપવાની જરૂર રહેશે. આ હેતુ માટે, તમારા ડીપી દ્વારા સૂચિત કરવામાં આવેલ સમય મર્યાદાની અંદર તમારે સંપૂર્ણરીતે ભરેલ ' ડિલિવરી સૂચના સ્લિપ' તમારા ડીપીમાં જમા કરાવવાની રહેશે.
c. આ ડીઆઈએસમાં તમારા ડીપી માટે તમારા દ્વારા વેચવામાં આવેલી સિક્યોરિટીઝની સંખ્યા સાથે તમારા ખાતાને ડેબિટ કરવા અને તમારા બ્રોકરના ક્લીયરિંગ ખાતામાં ક્રેડિટ કરવાની સૂચના હોવી જોઈએ. વૈકલ્પિક રીતે, એનએસડીએલ સ્પીડ-ઈ સેવાનો ઉપયોગ ઈલેક્ટ્રોનિક ઓનલાઈન સૂચના આપવા કરી શકાય છે.

d. એકવાર સૂચના તમારા ડીપી દ્વારા સફળતાપૂર્વક પ્રક્રિયા થઈ જાય, તમારા બ્રોકરને શેર મળશે અને ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશન માટે સિક્યોરિટીઝ પે-ઈનની વ્યવસ્થા કરવામાં આવશે.

e. ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશન પાસેથી (ભંડોળ) ચુકવણી મળ્યા પછી, તમારા બ્રોકર તમારા લિંક કરેલ બેંક ખાતામાં થનાર આવકનું ક્રેડિટ ગોઠવશે.

2. હું ડીમેટ સ્વરૂપમાં સિક્યોરિટીઝ કેવી રીતે ખરીદી શકું?

ડીમેટ સ્વરૂપમાં સિક્યોરીટીઝ ખરીદવી ખૂબ જ સરળ છે, જે નીચે આપેલ છે -

a. તમારે તમારા સ્ટોકબ્રોકરને ખરીદી સૂચના આપવાની જરૂર છે.

b. એકવાર તમારો ખરીદી ઓર્ડર અમલમાં મુકાયો અને તમને તમારા ઓર્ડરની અમલીકરણની પુષ્ટિ મળે, પછી તમારે તમારા (ભંડોળ) પે-ઈન જવાબદારીને પહોંચી વળવા માટે તમારા સ્ટોકબ્રોકરને યોગ્ય રકમ આપવાની રહેશે.

c. તમારા બ્રોકરને તેના ક્લીયરિંગ ખાતામાં (સિક્યોરિટીઝ) પે-આઉટ દિવસે સિક્યોરિટીઝની ક્રેડિટ મેળવે છે.

d. તમારા બ્રોકર તેના ડીપીને તેના ક્લીયરિંગ ખાતાને ડેબિટ કરવા માટે સૂચના આપે છે અને તમારા દ્વારા ખરીદવામાં આવેલ સિક્યોરિટીઝ માટે તમારા ડીમેટ ખાતાને ક્રેડિટ કરે છે.

e. જો તમે તમારા ડીમેટ ખાતા માટે સ્થાયી સૂચના ન આપેલ હોઈ, તો તમારે તમારા ડીપીને ક્રેડિટ મેળવવા માટે 'રસીદ સૂચના' આપવાની રહેશે.

f. તમારે ખાતરી કરવી જોઈએ કે તમારા બ્રોકર બુક ક્લોઝર પહેલાં, તમારા ખાતામાં સિક્યોરિટીઝ ટ્રાન્સફર કરે છે. જો તમારી સિક્યોરિટીઝ બ્રોકરના ખાતામાં રહે છે, તો કંપની બ્રોકરને કોર્પોરેટ લાભો (ડિવિડન્ડ, બોનસ વગેરે) આપશે. તે કિસ્સામાં, તમારે તમારા બ્રોકર પાસેથી લાભો મેળવવા પડશે.

NSDL
Technology, Trust & Reach

3. 'માર્કેટ ટ્રેડ' અને 'ઓફ માર્કેટ ટ્રેડ્સ' શું છે?

ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશન દ્વારા નિર્ધારિત થયેલા કોઈપણ વેપારને 'માર્કેટ ટ્રેડ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ સોદા સ્ટોકબ્રોકર્સ દ્વારા માન્ય સ્ટોક એક્સચેન્જના પ્લેટફોર્મ પર કરવામાં આવે છે. 'ઓફ માર્કેટ ટ્રેડ્સ' એ હોઈ છે જે સીધેસીધા બે પક્ષોની વચ્ચે નિર્ધારિત થાઇ છે, કોઈપણ ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશનની સંડોવણી વગર.

4. 'ઇન્ટર ડિપોઝિટરી ટ્રાન્સફર' શું છે? કોઈપણ આઈએસઆઈએનને અન્ય ડિપોઝિટરીમાં ટ્રાન્સફર કરવું શક્ય છે?

એક ડિપોઝિટરીમાંના ડીમેટ ખાતામાંથી સિક્યોરિટીઝનું ટ્રાન્સફર અલગ ડિપોઝિટરીમાંના અન્ય ડીમેટ ખાતામાં કરવાને 'ઇન્ટર ડિપોઝિટરી ટ્રાન્સફર'(આઈડીટી) કહેવામાં આવે છે. આઈડીટી એવા આઈએસઆઈએન માટે શક્ય છે જયાં બંને ડિપોઝિટરી સક્રિય હોઈ.

5. આંશિક ખાતા ટ્રાન્સફર શું છે?

જો તમે સૂચનાના પતાવટ સમયે ડિમેટ ખાતામાં ઉપલબ્ધ જથ્થા કરતાં વધારે જથ્થો માટે પે-ઇન સૂચના આપો છો, તો તમારા ડીમેટ ખાતાને ઉપલબ્ધ બેલેન્સની મર્યાદા સુધી ડેબિટ કરવામાં આવે છે. ઓફ માર્કેટ ટ્રાન્સફરના કિસ્સામાં, જો પર્યાપ્ત બેલેન્સ ઉપલબ્ધ ન હોઈ તો સંપૂર્ણ સૂચના નિષ્ફળ જાય છે, એનો અર્થ છે કે તે ડેબિટ થતું નથી.

6. માર્કેટ પ્રકાર અને પતાવટ નંબરનો અર્થ શું છે?

દરેક સ્ટોક એક્ષ્ચેન્જ પર, વિવિધ ટ્રાન્ઝેક્શન વિવિધ ટ્રેડ વિન્ડોઝ હેઠળ થાય છે. આ વિંડોઝ બજાર પ્રકાર અને પતાવટ નંબરના વિશિષ્ટ સંયોજન દ્વારા ઓળખાય છે.એ અગત્યનું છે કે તમે સાચા બજાર પ્રકાર અને પતાવટ નંબરનો ઉલ્લેખ (ડિપોઝિટરી

સિસ્ટમમાં પતાવટ વિગતો હોવાનું કહેવાય છે) ડિલિવરી સૂચના સ્લિપમાં કરો જેથી તમારી પે-ઈન જવાબદારીની પતાવટ યોગ્ય રીતે થઈ જાય. આ વિગતો બ્રોકર દ્વારા આપવામાં આવેલી કોન્ટ્રેક્ટ નોટમાં મળી શકે છે.

7. T+2 રોલિંગ પતાવટ સાયકલ શું છે?

T+2 રોલિંગ પતાવટ સિસ્ટમ હેઠળ, દિવસ 1 (T) ના રોજ શેરબજારના પ્લેટફોર્મ પર ટ્રેડ્સ (ખરીદી અને વેચાણ)ની પતાવટ બે દિવસ પછી સંબંધિત ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશન દ્વારા થાય છે, એટલે કે દિવસ 3 (T+2) પર. ઉદાહરણ તરીકે, સોમવારે હાથ ધરવામાં આવેલા સોદા બુધવારે સ્થાયી થશે (બધા દિવસો કામના દિવસો ધારીને). એજરીતે, મંગળવારે હાથ ધરવામાં આવેલા તમામ સોદા ગુરુવારે સ્થાયી થાય છે, આમ આગળ. આ પ્રકારની પતાવટ સિસ્ટમને T+2 રોલિંગ પતાવટ કહેવામાં આવે છે.

ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશનો પે-ઈન અને સિક્યોરિટીઝની ચુકવણી માટે તેમજ પ્રત્યેક પતાવટ માટે ભંડોળ માટે સમયરેખા સૂચિત કરે છે. સ્ટોકબ્રોકર્સને તેનું પાલન કરવું આવશ્યક છે. તેમને આ કરવા સક્ષમ બનાવવા, ડીપી બદલામાં વેપારી સોદા કરવા ગ્રાહકો માટે સિક્યોરિટીઝ પે-ઈન માટે સમયરેખા નક્કી કરે છે (ભંડોળની પતાવટ બેંકો દ્વારા થાય છે અને તેથી તે ડિપોઝિટરી સિસ્ટમથી બહાર હોઈ છે)

8. T+2 રોલિંગ પતાવટ સાયકલના કિસ્સામાં, જો હું મારા શેર મારા બ્રોકર/ અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા સોમવારે વેચું, મારે મારા ડીપીને ડિલેવરી સૂચના ક્યારે આપવાની રહેશે?

ટ્રેડ સોમવારે થયો છે, તો બુધવારે સિક્યોરિટીઝનું પે-ઈન થશે, જેનો અર્થ છે કે એટલે કે તમારા બ્રોકરને બુધવારે ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશનના નિયત સમય પહેલાં સિક્યોરિટીઝ મેળવવી આવશ્યક છે. તમારા ડીપીને તમે આપેલ ડિલિવરી સૂચના સ્લિપ પર પ્રક્રિયા કરવા માટે થોડો સમય લાગે છે, તે પે-ઈન સંબંધિત સૂચનાઓ સબમિટ કરવા માટે અમુક

સમયમર્યાદા નિર્ધારિત કરશે (સામાન્ય રીતે પે-ઈન દિવસના આગલા દિવસે). તમારે ખાતરી કરવાની રહેશે કે આપની ડિલિવરી સૂચના સ્લિપ તમારા ડીપીને આપેલા સમય અને દિવસ પહેલા સારી રીતે પહોંચે છે. એકવાર તમે તમારા બ્રોકર પાસેથી તમારા વેચાણ ઓર્ડરની પુષ્ટિ કરો તે પછી તરત જ તમારા ડીપીને તમારી ડિલિવરી સૂચના સ્લિપને સબમિટ કરવાનું વધુ સારું હોઈ શકે છે.

9. હું પે-ઈન માટે સૂચના સ્લિપ્સ સબમિટ કરવા માટે સમય મર્યાદા વિશે કેવી રીતે જાણી શકું?

તમારી ડીપી ડિલિવરી સૂચના સ્લિપ સબમિટ કરવા માટે સમય મર્યાદા સૂચિત કરશે અને તમને એ વિશે જણાવશે. આ સામાન્ય રીતે ડીપી દ્વારા આપવામાં આવેલી ડીઆઈએસ પુસ્તિકા પર તમારી માહિતી માટે છાપવામાં આવે છે

10. હું જ્યારે શેર ખરીદું છું, મારે ક્યારે મારા બ્રોકર પાસેથી સિક્યોરિટીઝ મેળવવી જોઈએ?

બ્રોકરએ ક્લીયરિંગ મેમ્બર ખાતામાં સિક્યોરિટીઝ પ્રાપ્ત થયા પછી તેણે એક કામકાજી દિવસમાં સિક્યોરિટીઝ તમને ટ્રાન્સફર કરવી જોઈએ, જો તમે બ્રોકરને યોગ્ય ચુકવણી કરી હોઈ.

11. ડીપી દ્વારા 'ક્લાયન્ટના જોખમ' પર સૂચના સ્લિપ સ્વીકૃતિનો અર્થ શું છે અને તેનુ મહત્વ શું છે?

દરેક ડીપી ડિલિવરી સૂચના સ્લિપ સબમિટ કરવા માટે કેટલીક સમય મર્યાદા સૂચવે છે. જો એવું થાય કે, તમારી સૂચના સ્લિપ તમારા ડીપી પર આવી સમય મર્યાદા પછી પહોંચે, તમારું ડીપી ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં તેના અમલ માટે મર્યાદિત જવાબદારી સાથે સ્વીકારી શકે છે. આવા કિસ્સામાં, ડીપી સૂચના સ્લિપને (ગ્રાહકની કોપી તેમજ તેમની ઓફિસ કોપીને) સ્ટેમ્પ કે જે જણાવે છે કે ' વિલંબથી પ્રાપ્ત, શ્રેષ્ઠ પ્રયાસોને આધીન' અથવા 'ક્લાયન્ટના જોખમે વિલંબથી પ્રાપ્ત' સાથે ચિન્હિત કરે છે. જો અમુક

કારણોસર, ડીપી ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં વિલંબથી પ્રાપ્ત સૂચનાને સફળતાપૂર્વક ચલાવવામાં અસમર્થ હોઈ, અને તેના પરિણામે કલાયન્ટ તેની પે-ઈન જવાબદારીને પહોંચી વળવામાં નિષ્ફળ થાય, તો તે નાણાંકીય ગેરફાયદા તરફ (હરાજી ખર્ચ વગેરે) દોરી જાય છે, આવા નુકસાન માટે ડીપીને જવાબદાર ઠેરવી શકાય નહીં.

12. ડિલેવરી સૂચના સ્લિપના સંદર્ભમાં મારે કઈ સાવચેતીઓનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ?

ડિલેવરી સૂચના સ્લિપ તમારા બેંકના ખાતાની ચેક બુક જેવી જ હોઈ છે. તમારે ડીઆઈએસના સંદર્ભમાં નીચેના મૂદ્દાઓની કાળજી લેવી જોઈએ -

a. ખાતરી કરો કે તમને તમારા ડીપી પાસેથી ડીઆઈએસ બુક મળી છે. છૂટક સ્લિપ સ્વીકારશો નહીં(તાકીદની પરિસ્થિતિઓમાં આવશ્યક ન હોઈ ત્યાં સુધી).
b. ખાતરી કરો કે દરેક ડીઆઈએસ પહેલેથી પ્રિન્ટ કરેલ છે અને ક્રમશઃ ક્રમાંકિત છે.
c. ખાતરી કરો કે તમારું કલાયન્ટ આઈડી દરેક ડીઆઈએસ પર પહેલેથી સ્ટેમ્પ કરેલ અથવા પહેલેથી પ્રિન્ટ કરેલ છે.
d. તમારી ડીઆઈએસ અન્ય કોઈને આપશો નહીં. જયારે જરૂર હોઈ ત્યારે તેને ભરીને તમારા ડીપીમાં સોંપો.
e. તમારી ડીઆઈએસ બુક સલામત રાખો. જો તમારી કોઇ સ્લિપ અથવા બુકલેટ ખોવાઈ જાય અથવા ક્યાંક મૂકાય જાય, કૃપા કરી તરત જ તમારા ડીપીને લેખિતમાં જાણ કરો.
f. જો તમારા ડીઆઈએસમાં જગ્યા (લાઈન) એક કરતાં વધુ સૂચના લખવા હોઈ અને જો તમે તે બધાનો ઉપયોગ નથી કરતાં, તો કોઈના પણ દ્વારા ગેરઉપયોગને અટકાવવા તેને તમારા ડીપીમાં આપતા પહેલાં કૃપા કરી બિનઉપયોગી લાઈન/જગ્યાને છેકવાનું યાદ રાખો.

g. કૃપા કરીને ખાતરી કરો કે તમારા ડીપીમાં આપતા પહેલાં સૂચના સ્લિપ બધી આવશ્યક વિગતો સાથે યોગ્ય રીતે ભરેલી અને બધા જોઈન્ટ ધારકો દ્વારા સહી કરાયેલ છે.

13. ડિલિવરી સૂચના સ્લિપમાં 'એક્ઝેક્યુશન તારીખ' શું છે?

એક્ઝેક્યુશન તારીખ એ તારીખ છે કે જેના પર તમારા ખાતામાંથી ખરેખર સિક્યોરિટીઝ ડેબિટ કરવામાં આવશે. સુનિશ્ચિત કરવા કે ડિલિવરી સૂચના સ્લિપ પર લખેલ અમલીકરણ તારીખે સૂચના અમલમાં મુકાય, તે ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં ડીપી દ્વારા દાખલ કરવું આવશ્યક છે. તમે તમારા ખાતામાંથી સિક્યોરિટીઝને ડેબિટ કરવા માંગતા હો તે તારીખથી અગાઉથી સૂચના આપી શકો છો (તમારા ખાતાને ડીઆઈએસમાં ઉલ્લેખિત અમલીકરણ તારીખ પર જ ડેબિટ કરવામાં આવશે).

14. ભાવિ અમલીકરણ તારીખ સાથે ડિલિવરી સૂચના આપીને મને શું ફાયદો થશે?

ભાવિ તારીખની સૂચના આપીને સમયના અભાવે અથવા છેલ્લા મિનિટના ધસારોને કારણે સૂચનાને અમલમાં ન મૂકવાના જોખમને ટાળી શકાય છે. તમે તમારી પસંદના દિવસે ઇચ્છિત લાભાર્થીના ખાતામાં શેર વગેરે ટ્રાન્સફર થાય તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે આ સુવિધાનો ઉપયોગ કરવાનું પસંદ કરી શકો છો.

15. ઓફ માર્કેટ ટ્રાન્સફરના સંદર્ભમાં 'કારણ/હેતુ' અને ' વિચારણા'નો અર્થ શું થાય છે?

એસઈબીઆઈની માર્ગદર્શિકા અનુસાર, કારણ કે હેતુ કે જેના માટે ઑફ માર્કેટ ટ્રાન્સફર કરવામાં આવે છે તો આવા ટ્રાન્સફર હાથ ધરવા અને વિચારણા કરવામાં આવે, તો આવા

ટ્રાન્સફર માટે સબમિટ ડિલિવરી સૂચના સ્લિપ પર ઉલ્લેખ કરવાની જરૂર છે. 'કારણ/હેતુ' માટે ડીઆઈએસ બુકલેટમાં વિવિધ વિકલ્પો આપવામાં આવેલ હોઈ છે. તમારે યોગ્ય પસંદ કરવાની જરૂર છે અને તેને ડીઆઈએસ પર ઉલ્લેખ કરવાની જરૂર છે. જો ટ્રાન્સફરનું કારણ/હેતુ 'ઓફ માર્કેટ સેલ' હોઈ, તો વિચારણા રકમ ઉપરાંત, તમારે નીચેની વિગતોનો પણ ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી છે -

a. ચુકવણીની તારીખ.
b. ચુકવણીનો પ્રકાર (રકમ, ચેક અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક ચુકવણી).
c. જો ચુકવણીનો પ્રકાર ચેક અથવા ઈલેટ્રોનિક ચુકવણી હોઈ, ટ્રાન્સફરરનું નામ, બેન્ક ખાતા નંબર, બેન્કનું નામ, ઈલેક્ટ્રોનિક ચુકવણી માટે ટ્રાંઝેક્શન સંદર્ભ નંબર અથવા ચેક નંબર ચેક ચુકવણી માટે આવશ્યક છે.

સિક્યોરિટીઝનું ટ્રાન્સમિશન

1. ડિમેટ ખાતાના સંદર્ભમાં ટ્રાન્સમિશનનો અર્થ શું છે?

ટ્રાન્સમિશન કાયદાની પ્રક્રિયા છે જેના દ્વારા મૃત ખાતું ધારકની સિક્યોરિટીઝને મૃત ખાતું ધારકના હયાત જોઈન્ટ ધારક(કો)/ કાનૂની વારસદાર / નોમિનીને ટ્રાન્સફર કરવામાં આવે છે. ડિમટીરિયલાઈઝ્ડ હોલ્ડિંગ્સના કિસ્સામાં ટ્રાન્સમિશનની પ્રક્રિયા પ્રમાણમાં સાનુકૂળ હોઈ છે કારણ કે ડીમેટ ખાતામાં રહેલ તમામ સિક્યોરિટીઝ માટે ટ્રાન્સમિશન ઔપચારિકતાઓ ડીપીને જરૂરી દસ્તાવેજો જમા કરાવીને પૂર્ણ કરી શકાય છે. આ હેતુ માટે વિવિધ કંપનીઓને સંપર્ક કરવાની જરૂર નથી, જે જયારે સિક્યોરિટીઝ ભૌતિક સ્વરૂપમાં હોઈ ત્યારે આવશ્યક હોઈ છે.

ખાતા ધારકના મૃત્યુ પછી (એકમાત્ર ધારક અથવા જોઈન્ટ ધારક), ટ્રાન્સમિશન કેવી રીતે થાય છે, તે આકૃતિ નંબર 6માં વર્ણવવામાં આવ્યું છે –

ટ્રાન્સમિશન

ની ઘટનામાં ↓	ની તરફેણમાં ટ્રાન્સમિશન ↓	
	નોમિનેશન આપેલ	નોમિનેશન આપેલ નથી
એક ધારકનીનું મૃત્યુ	નોમિની	કાનૂની વારસદાર(અનુગામી પ્રમાણપત્ર / પ્રોબેટ / વહીવટ પત્ર મુજબ)
જોઇન્ટ ધારકોમાંથી એકનું મૃત્યુ	હયાત જોઇન્ટ ધારક(કો)	હયાત જોઇન્ટ ધારક(કો)
બધા જોઇન્ટ ધારકોનું મૃત્યુ	નોમિની	કાનૂની વારસદાર(અનુગામી પ્રમાણપત્ર / પ્રોબેટ / વહીવટ પત્ર મુજબ)

આકૃતિ 6

2. એકમાત્ર ખાતા ધારકના મૃત્યુના કિસ્સામાં નોમિનીને સિક્યોરિટીઝ ટ્રાન્સમિશનની પ્રક્રિયા શું છે?

એકમાત્ર ખાતા ધારકના મૃત્યુના કિસ્સામાં, સિક્યોરિટીઝના ટ્રાન્સમિશન માટે, નોમિનીએ નોટરી પબ્લિક અથવા ગેજેટ્ડ ઑફિસર દ્વારા પ્રમાણિત મૃત્યુ પ્રમાણપત્રની નકલ સાથે યોગ્ય રીતે ભરાયેલા ટ્રાન્સમિશન ફોર્મને જમા કરાવવાનું રહે છે. દાવેદારનું ખાતું એ જ સહભાગી સાથે ન હોઈ તો, દાવેદારની ખાતાની ક્લાયન્ટ માસ્ટર રિપોર્ટની નકલ (સંબંધિત ડીપી દ્વારા પ્રમાણિત) પણ આવશ્યક છે. આ દસ્તાવેજોની ચકાસણી પછી, ડીપી નોમિનીના ડીમેટ ખાતામાં સિક્યોરિટીઝ ટ્રાન્સમિટ કરશે.

3. એકમાત્ર ખાતા ધારકના ડીમેટ ખાતામાં નોમિની નહીં હોઈ તો શું થશે?

આવા કિસ્સામાં, સિક્યોરિટીઝ સક્ષમ કોર્ટના આદેશ દ્વારા નિર્ધારિત હોઈ તેમ કાનૂની વારસદાર(ઓ)ના ખાતામાં ટ્રાન્સમિટ કરવામાં આવશે. આ હેતુ માટે નીચેના દસ્તાવેજોની જરૂર હોઈ છે -

a. યોગ્ય રીતે ભરવામાં આવેલ ટ્રાન્સમિશન ફોર્મ.
b. નોટરી પબ્લિક દ્વારા અથવા ગેઝેટ્ડ અધિકારી દ્વારા પ્રમાણિત મૃત્યુ પ્રમાણપત્રની કૉપિ.
c. નોટરી પબ્લિક દ્વારા અથવા ગેઝેટ્ડ અધિકારી દ્વારા પ્રમાણિત ઉત્તરીય પ્રમાણપત્રની એક કૉપિ અથવા
d. સક્ષમ અધિકારક્ષેત્રના અદાલતનો આદેશ જ્યાં મૃતક વિલ મૂકી ગયા નથી અથવા
e. વિલની પ્રોબેટની નકલ અથવા
f. નોટરી પબ્લિક દ્વારા અથવા ગેઝેટ્ટેડ અધિકારી દ્વારા યોગ્ય રીતે પ્રમાણિત વહીવટી પત્ર.
g. દાવેદારનું ખાતું એ જ સહભાગી સાથે ન હોઈ તો, દાવો કરનારના ખાતાની ક્લાયન્ટ માસ્ટર રિપોર્ટની નકલ પણ આવશ્યક છે (સંબંધિત ડીપી દ્વારા પ્રમાણિત)

જો કે, સિક્યોરિટીઝનું મૂલ્ય રૂ. 5,00,000 / - ની નીચે હોઈ તો (ટ્રાન્સમિશન માટે અરજીના દિવસે), ડીપી નીચેના દસ્તાવેજોને આધારે વિનંતી પર પ્રક્રિયા કરી શકે છે:

a. યોગ્ય રીતે ભરવામાં આવેલ ટ્રાન્સમિશન ફોર્મ.
b. નોટરી પબ્લિક દ્વારા અથવા ગેઝેટ્ડ અધિકારી દ્વારા પ્રમાણિત મૃત્યુ પ્રમાણપત્રની કૉપિ.
c. બાંયધરી પત્ર (સૂચિત સ્વરૂપમાં)

d. એફિડેવિટ(સૂચિત સ્વરૂપમાં) અને
e. નિર્ધારિત સ્વરૂપમાં અથવા કુટુંબ સમાધાન ડીડમાં કોઈ વાંધો નથી તેનું પ્રમાણપત્ર (ઓ).
f. દાવેદારનું ખાતું એ જ સહભાગી સાથે ન હોઈ તો, દાવો કરનારના ખાતાની ક્લાયન્ટ માસ્ટર રિપોર્ટની નકલ પણ આવશ્યક છે (સંબંધિત ડીપી દ્વારા પ્રમાણિત)

4. એક અથવા વધુ જોઈન્ટ ધારકોના મૃત્યુના કિસ્સામાં ટ્રાન્સમિશન માટેની પ્રક્રિયા શું છે?

આવા કિસ્સામાં, સિક્યોરિટીઝ હયાત ધારક (ઓ) ને ટ્રાન્સમિટ કરવામાં આવશે, નોમિનેશનને ધ્યાનમાં લીધા વિના. ઉદાહરણ તરીકે, જો ખાતું સંયુક્ત નામો શ્રી એ, શ્રી બી અને શ્રીમતી સી ના નામે હોઈ, તો શ્રી બી ના મૃત્યુના કિસ્સામાં સિક્યોરીટીઝ હયાત ધારકો શ્રી એ અને શ્રીમતી સી ને ટ્રાન્સમિટ થાય છે. હયાત ધારકોએ નીચેના દસ્તાવેજો ડીપીમાં જમા કરવવાનું રહેશે:

a. યોગ્ય રીતે ભરવામાં આવેલ ટ્રાન્સમિશન ફોર્મ.
b. નોટરી પબ્લિક દ્વારા અથવા ગેઝેટ્ડ અધિકારી દ્વારા પ્રમાણિત મૃત્યુ પ્રમાણપત્રની કૉપિ.

ઉપરોક્ત દસ્તાવેજોની ચકાસણી કરી અને પોતે સંતોષાય પછી, ડીપી સિક્યોરિટીઝને હયાત ધારકના ખાતામાં ટ્રાન્સમિટ કરશે અને મૃતકનું ખાતું બંધ કરશે

5. 'ટ્રાન્સમિશન કમ ડીમેટ'નો અર્થ શું થાય છે?

' ટ્રાન્સમિશન કમ ડીમેટ' ખૂબ ઉપયોગી સુવિધા છે જયારે એક જોઈન્ટ ધારક ભૌતિક સ્વરૂપમાં રહેલી સિક્યોરિટીઝમાં હોઈ અને બાકીના ધારક(કો) ડીમેટ સ્વરૂપમા તેમના નામની સિક્યોરિટીઝ ટ્રાન્સમીટ કરવા માંગતા હોઈ. આ સુવિધાનો ઉપયોગ કરીને મૃત્યુ પામનાર સંયુક્ત ધારકોમાંના એકનું નામ કાઢી નાખવું અને સિક્યોરિટીઝનું

ડિમટીરિયલાઈઝેશન એક જ પગલામાં કરી શકાય છે. આ આકૃતિ નંબર 7માં સમજાવવામાં આવ્યું છે -

ટ્રાન્સમિશન અને ડીમેટ સવિધા

શેર પ્રમાણપત્ર	ની ઘટનામાં	ડીમેટ ખાતું
A અને B અથવા B અને A	એક ધારકનું મૃત્યુ - A	B
A, B અને C (કોઇપણ ક્રમ)	બે ધારકોનું મૃત્યુ - A અને B	C

તમારા ડીપીને મૃત્યુ પ્રમાણપત્ર (ઓ) અને ટ્રાન્સમિશન વિનંતી સાથે ડીઆરએફ સબમિટ કરો

આકૃતિ 7

નોમિનેશન

1. 'નોમિનેશન'નો અર્થ શું છે?

નોમિનેશન એ એક સરળ પ્રક્રિયા છે જેના દ્વારા સિક્યોરિટીઝ ધારક તેના / તેણીના મૃત્યુના કિસ્સામાં આ સિક્યોરિટીઝ પ્રાપ્ત કરનાર વિશે તેની / તેણીની પસંદગી વિશે જણાવે છે. ડિમેટ ખાતાના સંદર્ભમાં નોમિનેશનની પ્રક્રિયા ડીમેટ ખાતું ખોલાવતી વખતે અથવા ત્યારબાદ કોઈપણ સમયે કરી શકાય છે.

2. કોણ નોમિનેટ કરી શકે?

નોમિનેશન માત્ર જે વ્યક્તિ ડીમેટ ખાતું એકલા અથવા સંયુક્ત ખાતું ધરાવતા હોઈ તેના દ્વારા થઈ શકે છે. બિન-વ્યક્તિગત ધારકો જેમકે સોસાયટી, ટ્રસ્ટ, બોડી કોર્પોરેટ, ભાગીદારી પેઢી, હિન્દુ અવિભાજ્ય કુટુંબના કર્તા અને પાવર ઓફ એટર્ની ધારક નોમિનેટ નથી કરી શકતા.

3. સંયુક્ત ધારકો નોમિનેટ કરી શકે?

હા. સંયુક્ત ધારકો સાથેના ખાતાઓ માટે નામાંકનની મંજૂરી છે. તેમછતાં, જોઈન્ટ ધારક(કો)ના મૃત્યુના કિસ્સામાં, સિક્યોરિટીઝ હયાત ધારક(ઓ)ને મોકલવામાં આવશે. બધા જોઈન્ટ ધારકોના મૃત્યુના કિસ્સામાં, સિક્યોરીટીઝ નોમીનીના નામે ટ્રાન્સમિટેડ થાય છે. (જો નોમિનેશન આપવામાં આવેલ હોઈ, નહીં તો કાનૂની વારસદાર)

4. એનઆરઆઈને નોમિનેટ કરી શકાય?

હા, એનઆરઆઈને સીધા નોમિનેટ કરી શકાય છે. તેમછતાં, પાવર ઓફ એટર્નીના ધારક એનઆરઆઈ વતી નોમિનેટ કરી શકતાં નથી.

5. શું સગીર નોમિનેટ કરી શકે?

ના. સગીર સીધેસીધા કે તેના/તેણીના ગાર્ડિયન દ્વારા નોમિનેટ કરી શકતા નથી.

6. નોમિની કોણ હોઈ શકે?

માત્ર એક જ વ્યક્તિ નોમિની હોઈ શકે. બિન-વ્યક્તિ જેમકે સોસાયટી, ટ્રસ્ટ, બોડી કૉર્પોરેટ, ભાગીદારી પેઢી, હિંદુ અવિભાજ્ય કુટુંબના કર્તા અથવા પાવર ઓફ એટર્ની ધારક ડીમેટ ખાતામાં નોમિની ન હોઈ શકે.

7. શું એક કરતાં વધુ નોમિની હોઈ શકે?

હા, હાલમાં એક ડીમેટ ખાતા માટે ત્રણ નોમિનેશન કરી શકાય છે. જો બે અથવા ત્રણ નોમિની જણાવાયેલ હોઈ, તોપછી તેના પ્રમાણ (%)નો પણ ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી છે જેમાં ખાતું ધારક પોતાના મૃત્યુ પછી વિવિધ સિક્યોરિટીઝ ટ્રાન્સમિટ કરવા ઈચ્છે છે.

8. શું સગીર નોમિની બની શકે?

હા, સગીર નોમિની બની શકે છે. જયારે ડીમેટ ખાતામાં સગીર નોમિની તરીકે ઉલ્લેખિત હોઈ, તેના/તેણીના ગાર્ડિયનની વિગતો પણ જણાવાયેલ હોવી જોઇએ.

9. શું ડીમેટ ખાતામાં રહેલી દરેક સિક્યોરિટીઝ માટે અલગ નોમિનેશન કરી શકાય છે?

ના. નોમિનેશન ખાતા મુજબ કરી શકાય છે અને નહીં કે સિક્યોરીટીઝ મુજબ. આનો અર્થ છે કે, ખાતા ધારકના મૃત્યુના કિસ્સામાં, ડીમેટ ખાતામાં રહેલી બધી સિક્યોરિટીઝ પૂર્વ-નોંધાયેલા પ્રમાણમાં નોમિની(ઓ)ને ટ્રાન્સમીટ કરવા માટે જવાબદાર છે. જો તમે જુદી જુદી સિક્યોરિટીઝ માટે અલગ નોમિનીની ઈચ્છા રાખો, તો તમે સિક્યોરિટીઝને જુદા જુદા ડીમેટ ખાતામાં રાખવા વિચારી શકો છો અને તમારી પસંદગી પ્રમાણે નોમિની જણાવી શકો છો.

10. શું એનઆરઆઈ નોમિની બની શકે?

હા, વિદેશી વિનિમય નિયમનોની જોગવાઈ અનુસાર એનઆરઆઈ ડીમેટ ખાતામાં નોમિની બની શકે છે.

11. નોમિની નિયુક્ત કરવાની પ્રક્રિયા શું છે?

ડીમેટ ખાતા ધારકે ખાતું ખોલાવતી વખતે ખાતું ખોલાવવાના ફોર્મમાં નોમીની(ઓ) સંબંધિત માહિતીનો ઉલ્લેખ કરવો જોઇએ. એક ડીમેટ ખાતામાં ત્રણ જેટલા વ્યક્તિને નોમીની તરીકે દાખલ કરી શકાય છે.

જો, ખાતું ખોલાવતી વખતે નોમિનેશન ન કરવામાં આવ્યુ હોઈ અથવા થયું હોઈ પરંતુ ખાતા ધારક(કો) પાછળથી કોઈપણ સમયે તેને બદલવા ઈચ્છે છે, તો 'નોમિનેશન ફોર્મ' ભરી તેને ડીપીમાં મોકલાવાની જરૂર છે.

12. શું નોમિની બદલી શકાય છે?

હા, નોમિનેશન એક વખત ફરીથી નોમિનેશન ફોર્મ ભરીને અને ડીપીને સુપરત કરીને ખાતાધારક (ઓ) દ્વારા બદલી શકાય છે.

13. ડીમેટ ખાતામાં નોમિની હોવું જરૂરી છે?

ડીમેટ ખાતા માટે નોમિનેશન ફરજિયાત નથી. તેમછતાં, ડીમેટ ખાતામાં નોમિનીનો ઉલ્લેખ કરવાની ભારપૂર્વક ભલામણ કરવામાં આવે છે. એકમાત્ર ખાતાધારકના મૃત્યુના કમનસીબ કિસ્સામાં, તે ટ્રાન્સમિશનની પ્રક્રિયા ખૂબ જ સરળ અને ઝડપી બનાવે છે. જો તમે ખાતું ખોલાવતી વખતે કોઈ નોમિનીનો ઉલ્લેખ કરવા માંગતા નથી, તો તમારે જણાવવાનું રહેશે કે, "હું/અમે નોમિનેશન કરવા ઈચ્છતા નથી".

સિક્યોરીટીઝને ગિરવે મુકવી અને હાયપોથિકેશન

1. સિક્યોરીટીઝને ગિરવે મુકવાનો અર્થ શું થાય છે?

ગીરે મૂકવું એ મૂળભૂત રીતે એક વ્યક્તિ (પ્લેજર) દ્વારા અન્ય વ્યક્તિ (પ્લેજી)ની તરફેણમાં સિક્યોરીટી તરીકે અથવા પ્લેજ દ્વારા આપવામાં આવેલ એક્સપોઝર માટે કોલેટરલ છે. સામાન્યરીતે, શેર સામે લોન લેવા માટે સંબંધિત શેરહોલ્ડર દ્વારા શેરોને ગિરવે આપવામાં આવે છે.

2. મારે મારા બેંક દ્વારા ઑફર કરાયેલ સિક્યોરિટીઝ સુવિધા સામે લોન મેળવવા માટે મારા ડીમેટ ખાતામાં રહેલા શેરોને ગિરવે મુકવા મારે શું કરવું જોઈએ?

પ્રક્રિયાઓ નીચે મુજબ છે:

a. લોન, સમયગાળો, વ્યાજના દર અને કોલેટરલ તરીકે ઑફર કરાયેલ સિક્યોરિટીઝ, વગેરેની દ્રષ્ટિએ તમારે બેંક સાથેના સોદા પર પહોંચવાની જરૂર છે. આવા સોદાના વાણિજ્યિક પાસાઓ પરસ્પર વાટાઘાટોનો વિષય છે અને તેથી ડિપોઝિટરીના કાર્યક્ષેત્રની બહાર છે.

b. તમે બંને (પ્લેજર) અને બેન્ક/ ધીરનાર (પ્લેજી) એ જ ડિપોઝિટરીમાં ડીમેટ ખાતું હોવું આવશ્યક છે (એક જ અથવા અલગ અલગ ડીપીમાં).

c. પ્લેજર તરીકે તમારે યોગ્ય રીતે ભરેલ 'ગીરો આરંભિક સૂચના સ્લિપ' તમારી ડીપીમાં જમા કરાવી શરૂઆત કરવી.

d. એકવાર તમારી ડીપી તમારી સૂચના પર કામ કરે, વિગતો બેન્કની ડીપી/ ધિરાણ કરનાર (પ્લેજી) દ્વારા જોવામાં (અથવા શોધવામાં) આવશે. ત્યારબાદ પ્લેજીએ યોગ્ય રીતે ભરેલ 'ગીરો પુષ્ટિકરણ સૂચના સ્લિપ તેની ડીપીમાં આપવાની રહેશે. (વૈકલ્પિક રીતે, પ્લેજી તેના ડીમેટ ખાતામાં સ્વચાલિત પ્લેજ પુષ્ટિ સુવિધા પસંદ કરી શકે છે).આવી સૂચનાઓના અમલ પર, પ્લેજ ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં બનાવવામાં આવશે.

3. સિક્યોરિટીઝ પર ગિરવે મુકવાની અસર શું છે?

એકવાર ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં ગિરવે મુકવાની સૂચનાની પુષ્ટિ થઈ જાય, પ્લેજરના ડીમેટ ખાતા અંતર્ગત સિક્યોરિટીઝ અવરોધિત થાય છે. આ અવરોધ રહે ત્યાં સુધી, પ્લેજરને તે સિક્યોરિટીઝનો નિકાલ કરવામાં અક્ષમ બનાવે છે.

4. લીધેલ લોનની પુનઃચુકવણી પછી, મારા ડીમેટ ખાતામાં હું મારા પ્લેજ સિક્યોરિટીઝને મફ્ત બેલેન્સ તરીકે કેવી રીતે પાછું મેળવી શકું?

લોનની પુનઃચુકવણી પર, પ્લેજરએ યોગ્ય રીતે ભરેલી 'પ્લેજ ક્લોઝર ઈનિશિશન સ્લિપ' તેના ડીપીમાં જમા કરવી જોઈએ. એકવાર અમલમાં મુકાય જાય, માહિતી પ્લેજીના ડીપી પાસે મોકલવામાં આવે છે. પ્લેજી પછી 'પ્લેજ ક્લોઝર પુષ્ટિકરણ સૂચના' તેના ડીપીમાં મોકલાવે છે. (વૈકલ્પિક રીતે, પ્લેજી પ્લેજર પાસેથી વિનંતીની રાહ જોયા વગર પ્લેજને બંધ કરવા તેના ડીપીને સૂચના આપી શકે છે.)

એકવાર પ્લેજ બંધ થાય પછી, અંતર્ગત સિક્યોરિટીઝ પર બનાવેલ અવરોધ દૂર કરવામાં આવે છે અને તેઓ પહેલાની જેમ પ્લેજર દ્વારા નિકાલ માટે ફરીથી એકવાર ઉપલબ્ધ બને છે.

5. શું હું પ્લેજમાં આપવામાં આવતી સિક્યોરિટીઝને બદલી શકું છું?

હા, જો પ્લેજી (ધીરનાર) સંમત થાય, તમે પ્લેજમાં આપેલી સિક્યોરિટીઝ બદલી શકો છો. આ હેતુ માટે, પ્લેજરે પ્લેજ બનાવવાની નવી વિનંતી આપવી પડશે અને હાલની પ્લેજ બંધ કરવાની રહેશે.

6. ગિરવે મુકેલ સિક્યોરિટીઝ પર ડિવિડન્ડ કોણ મેળવશે?

પ્લેજરે પ્લેજ સમયગાળા દરમિયાન અંતર્ગત સિક્યોરિટીઝના ફાયદાકારક માલિક હોવાનું ચાલુ રાખે છે. આથી, આ સમયગાળા દરમિયાન કંપની દ્વારા જાહેર કરાયેલા તમામ કોર્પોરેટ લાભો પ્લેજરના હોઈ છે. જો પ્લેજની અપીલ કરવામાં આવે તો જ પ્લેજીને લાભ મળી શકે અને રેકોર્ડ મુજબ, શેરો પ્લેજીના ખાતામાં રહે છે.

7. ગિરવે મૂકેલ શેર માટે બોનસ શેરનું વિતરણ કેવી રીતે થશે?

જો રેકોર્ડ તારીખ પર શેર ગિરવેની સ્થિતિમાં હોય, તોબોનસ શેર પ્લેજરના ખાતામાં પ્લેજીની તરફેણમાં પ્લેજ ચિન્હિત કરી ક્રેડિટ કરવામાં આવશે. પાછળથી જયારે પ્લેજ બંધ થશે,ત્યારે બધા શેરો (બધા બોનસ સહિત) પ્લેજરના ખાતામાં મફત બેલેન્સ તરીકે જમા કરવામાં આવશે. પ્લેજના આમંત્રણના કિસ્સામાં, બધા શેરો (બધા બોનસ સહિત) પ્લેજીના ખાતામાં મોકલવામાં આવશે.

8. ડિજીટલ એલએએસ સુવિધા શું છે?

ડિજીટલ એલએએસ (શેર સામે લોન) એ ઑનલાઈન શેરો સામે લોનની પ્રક્રિયા કરવા સક્ષમ કરવામાં આવેલ સુવિધા છે. આ સુવિધાનો ઉપયોગ કરી, ડીમેટ ખાતાધારક ધિરાણ બેંકની તરફેણમાં ડીમેટ ખાતામાં રાખેલી પાત્ર સિક્યોરિટીઝના ગીરો સામે નાણાં (લોન) મેળવી શકે છે. આના વિશે વધુ માહિતી માટે, તમે ભાગ લેતી બેંકમાં તપાસ કરી શકો છો.

9. ગીરો અને હાયપોથિકેશન વચ્ચે શું તફાવત છે?

ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં, પ્લેજ અને હાયપોથિકેશન વચ્ચે કોઈ તફાવત નથી સિવાય કે દેવાદાર (પ્લેજી) દ્વારા પ્લેજનો ઉપયોગ કરવામાં આવી શકે છે. જયારે, હાયપોથિકેશન ના કિસ્સામાં, સ્થળાંતર કરવા માટે, દેવાદાર(હાયપોથિકેટર)ની સંમતિ પણ જરૂરી હોય છે.

સિક્યોરીટીઝનું ધિરાણ કરવું અને ઉધાર મુકવું

1. સિક્યોરિટીઝનું ધિરાણ અને ઉધાર લેવાનો અર્થ શું છે? તે કેવી રીતે કામ કરે છે?

સિક્યોરિટીઝ ધિરાણ અને ધિરાણ યોજના (એસએલબીએસ) એક એવી સિસ્ટમ છે જેના દ્વારા ટૂંકાગાળાના વેચનાર તેમની વિતરણ જવાબદારી અથવા કોલેટરલ તરીકે પહોંચી વળવા માટે સ્ટોક એક્સચેન્જ પ્લેટફોર્મ પર આવશ્યક સિક્યોરિટીઝ ઉધાર લઈ શકે છે. આ યોજના ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશનો દ્વારા ચલાવવામાં આવે છે જે 'મંજૂર મધ્યસ્થી' તરીકે નોંધાયેલ છે.

સ્ટોકબ્રોકર જેમણે પોતાને મંજૂર મધ્યસ્થી સાથે 'સહભાગી' તરીકે નોંધણી કરાવેલ છે, તે એસએલબીએસમાં પોતાના ખાતા માટે અથવા તેમના ગ્રાહકોની વતી ભાગ લઈ શકે છે. છૂટક રોકાણકારો તેમના શેરધારક દ્વારા ઋણદાતા અથવા ધિરાણકર્તા તરીકે યોજનામાં ભાગ લઈ શકે છે. T + 1 સેટલમેન્ટ ધોરણે ડિપોઝિટરી સિસ્ટમ દ્વારા ધિરાણ અને ઉધાર અસરગ્રસ્ત થાય છે. એસએલબીએસને ડિમટીરિયલાઈઝ્ડ ફોર્મમાં જ મંજૂરી છે.

2. સિક્યોરિટીઝનું ધિરાણ અને ઉધાર લેવાના ફાયદા શું છે?

એસએલબીએસ બજાર આધારિત સિસ્ટમ છે જે સિક્યોરિટીઝની અસ્થાયી જરૂરિયાતને પહોંચી વળવામાં મદદ કરે છે. લઘુ વેચાણકાર બજારમાંથી સિક્યોરિટીઝ ઉધાર દ્વારા તેમની ડિલીવરી જવાબદારી અથવા કોલેટરલ જરૂરિયાતને પહોંચી શકે છે. બીજી તરફ ધીરનાર તેમના પોર્ટફોલિયોમાં નિષ્ક્રિય રહેલી સિક્યોરિટીઝને ધિરાણ આપીને ધિરાણ ફી કમાઈ શકે છે.

3. શું હું મારા ખાતામાં રહેલી સિક્યોરિટીઝનું ધિરાણ આપી શકું?

હા. તમે તમારા સ્ટોકબ્રોકર કે જેમણે 'મંજૂર મધ્યસ્થી' (ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશન) સાથે 'સહભાગી' તરીકે નોંધણી કરાવી હોઈ તેમના દ્વારા તમારી સિક્યોરિટીઝનું ધિરાણ આપી શકો છો . તમારે તમારા સ્ટોકબ્રોકર સાથેના માનક કરાર કરવાની જરૂર છે.

4. કેટલા સમય માટે સિક્યોરિટીઝ ધિરાણ અથવા ઉધાર લઈ શકાય છે?

ધિરાણ અને ઉધાર લેવાનો સમય 1 થી 12 મહિનાની વચ્ચે હોઈ શકે છે. તેમછતાં, ધિરાણકર્તાઓ અને ઋણદાતાઓ પાસે અનુક્રમે સિક્યોરિટીઝના વળતર અને સિક્યોરિટીઝના સમય પહેલાનાં વળતરનો વિકલ્પ હોઈ છે.

5. શું કોઈપણ સિક્યોરિટીઝનો ઉપયોગ ધિરાણ કે ઉધાર લેવા માટે કરી શકાય છે?

ના. સિક્યોરિટીઝ, જે સ્ટોક એક્સચેન્જના ભાવિ અને વૈકલ્પિક સેગમેન્ટમાં ટ્રેડિંગ માટે ઉપલબ્ધ છે, તે હાલમાં ધિરાણ અને ઉધાર માટે ઉપલબ્ધ છે. એસએલબીએસ હેઠળ યોગ્ય સિક્યોરિટીઝની સૂચિ સમયાંતરે સંબંધિત મંજૂર મધ્યસ્થી દ્વારા જાહેર કરવામાં આવે છે.

6. મારા ડીમેટ ખાતામાં રહેલી સિક્યોરિટીઝને હું કેવી રીતે ધિરાણ કરી શકું?

તમે સિક્યોરિટીઝના ધિરાણ માટે તમારા બ્રોકરને ઓર્ડર આપી શકો છો. તમારા બ્રોકર સ્ટોક એક્સચેન્જના પ્લેટફોર્મ પર ઓર્ડર દાખલ કરશે. ઓર્ડરના સફળ અમલીકરણ પછી, તમારે ચુકવણી હેતુ માટે તમારા બ્રોકરને ડિલિવરી સૂચના સ્લિપ આપવાની જરૂર પડશે

7. મારા દ્વારા ધિરાણ કરાયેલ સિક્યોરિટીઝ હું કેવી રીતે પાછી મેળવી શકું??

સિક્યોરિટીઝના ઉધાર લેનારા ધિરાણના સંમત સમયગાળાના અંતે અથવા તે પહેલાં સિક્યોરિટીઝ પરત કરી શકે છે (જો તે સિક્યોરિટી માટે મંજૂર મધ્યસ્થી દ્વારા ટ્રાંઝેક્શનની ગીરોની પરવાનગી હોઈ). પરત કરવા પર, સિક્યોરિટીઝ તમારા બ્રોકર દ્વારા અથવા સીધા ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશન દ્વારા તમારા ડીમેટ ખાતામાં જમા કરવામાં આવશે.

8. હું ધિરાણના સમયગાળા દરમિયાન સિક્યુરિટીઝ પર કોર્પોરેટ લાભો કેવી રીતે મેળવી શકું છું?

કોર્પોરેટ કાર્યવાહીમાં જે સિક્યોરિટીઝ હોય છે તે કોર્પોરેટ કાર્યવાહીના પ્રકારના આધારે ટ્રાંઝેક્શન અથવા એડજસ્ટમેન્ટના ગીરોને પાત્ર હોય છે. ડિવિડન્ડ અને સ્ટોક-સ્પ્લિટ સિવાયના કોર્પોરેટ કાર્યોના કિસ્સામાં તમામ ટ્રાન્ઝેક્શન પૂર્વ-તારીખે બંધ કરવામાં આવે છે. ડિવિડન્ડના કિસ્સામાં, ધિરાણકર્તા પાસેથી ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશન દ્વારા ડિવિડન્ડ રકમ એકત્રિત કરવામાં આવે છે અને ધીરનારને ચૂકવવામાં આવે છે. શેરના વિભાજનના કિસ્સામાં, ઉધાર લેનારની સ્થિતિ પ્રમાણસર ગોઠવાય છે અને ધિરાણકર્તા રીવર્સ લેગ પતાવટની તારીખ પર સુધારેલી માત્રા પ્રાપ્ત કરશે.

9. મારી સિક્યોરિટીઝની અસ્થાયી જરૂરિયાત પૂરી કરવા માટે હું કેવી રીતે ઉધાર લઈ શકું?

તમે તમારા બ્રોકરને વિગતોની સ્પષ્ટતા કરી ઓર્ડર આપી શકો છો (જેમ કે નામ અને સિક્યોરિટીનો જરૂરી જથ્થો, ઉધાર સમયગાળો). તમારા બ્રોકર એક્સચેન્જના પ્લેટફોર્મમાં તમારો ઑર્ડર દાખલ કરશે. ચુકવણી પ્રાપ્ત કરવા પર, તમારા બ્રોકર તમારા ડીમેટ ખાતામાં સિક્યોરિટીઝનું ક્રેડિટ ગોઠવશે. તમારે સમયગાળાના અંતે ઉધારિત સિક્યોરિટીઝ પરત કરવાની રહેશે. (અથવા તે પહેલાં, જો તે માન્ય મધ્યસ્થી દ્વારા ઇચ્છિત અને મંજૂર હોય).

ડીમેટ ખાતા માટે પાવર ઓફ એટર્નીનો ઉપયોગ

1. શું મારા વતી બીજું કોઇ મારૂ ડીમેટ ખાતું ચલાવી શકે?

હા. જો તમે કોઈપણ વ્યક્તિને પાવર ઓફ એટર્ની (પીઓએ) બનાવી તમારા ડીમેટ ખાતાને ચલાવવા માટે અધિકૃત કરો છો અને તેને ડીપીને જમા કરાવો, તો તે વ્યક્તિ તમારા વતી ખાતું ચલાવી શકે છે. ડીમેટ ખાતું ખાતા ધારક(કો) તેમજ પીઓએ ધારક બંને દ્વારા ચલાવી શકાય છે.

2. શું મારા બ્રોકર/ ડીપીને પીઓએ આપવી જરૂરી છે?

ના, પીઓએ આપવું ફરજીયાત નથી. પોતાની સેવા પૂરી પાડવા બ્રોકર અથવા ડીપી આવો આગ્રહ રાખી શકે નહીં. તેમછતાં, જો તમે તમારા બ્રોકર દ્વારા ઑનલાઈન ટ્રેડિંગ સુવિધાને પસંદ કરવા માંગતા હોવ, એસઈબીઆઈની માર્ગદર્શિકા મુજબ બ્રોકર તમને તેમની તરફેણમાં પીઓએ આપવા માટે કહી શકે છે.

3. જો હું કોઈને પીઓએ આપવા માંગતો હોવ તો મારે કઈ સાવચેતીઓ રાખવી જોઈએ?

સૌ પ્રથમ, તમારે પીઓએ આપવાની જરૂરિયાત પર તમારી જાતને સંતોષવી જોઈએ. જો તમને તમારા ડીપીમાં ડીઆઈએસ જમા કરવાનું મુશ્કેલ જણાય, તમે સ્પીડ-ઈ સુવિધાનો ઉપયોગ કરવાનું વિચારી શકો છો.

જો તમે કોઈને પણ પીઓએ આપવાનો નિર્ણય કરો છો, કૃપા કરી સુનિશ્ચિત કરો કે તે ઈચ્છિત હેતુઓ માટે આવશ્યક સત્તાઓને પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે તૈયાર કરવામાં આવે. સામાન્ય પાવર ઓફ એટર્ની ટાળવી સારી છે. વધુમાં, એસઈબીઆઈની માર્ગદર્શિકા મુજબ, સ્ટોકબ્રોકર્સને આપવામાં આવતી પીઓએનો ક્લાયન્ટની સૂચના મુજબ હાથ ધરવામાં

આવેલા સોદામાંથી ઊભી થતી સેટલમેન્ટ જવાબદારીને પહોંચી વળવા માટે જ ઉપયોગ કરી શકાય છે.

4. મેં મારા બ્રોકરની તરફેણમાં પીઓએ આપ્યું છે. હવે હું નથી ઈચ્છતો કે તે એનો વધુ ઉપયોગ કરે. મારે શું કરવું જોઈએ?

તમારી ઈચ્છા વિશે તમારા બ્રોકરને જાણ કરવા ઉપરાંત, તમારે તમારા ડીપીને બ્રોકરની તરફેણમાં આપવામાં આવેલી પીઓએને રદ કરવાની માહિતી આપતી અરજી કરવાની જરૂર છે. જોઈન્ટ ખાતા ધારક(કો)ના કિસ્સામાં, બધા ખાતા ધારકોએ આવી અરજી પર સહી કરવાની રહેશે.

એનએસડીએલ તરફથી ઈ-સેવાઓ

તકનીકી મોરચે થઈ રહેલા વિકાસ પર સવારી કરી, એનએસડીએલ સતત નવીનતા સાથે વધુ અને વધુ ડિપોઝિટરી સેવાઓ ઑનલાઇન ઉપલબ્ધ બનાવે છે. આમાંથી અમુકનું વર્ણન નીચે કરવામાં આવ્યુ છે –

સ્પીડ-ઈ

સ્પીડ-ઈ (સ્પીડી તરીકે ઉચ્ચારિત) એનએસડીએલ દ્વારા ઑફર કરવામાં આવતી ઈન્ટરનેટ આધારિત સુવિધા છે. તે ડિમેટ ખાતાધારકને ડિલિવરી આપવા માટે, ઈલેક્ટ્રોનિક સ્વરૂપમાં ગીરો અને મ્યુચ્યુઅલ ફંડ વળતર સંબંધિત સૂચનાઓ આપવા સક્ષમ બનાવે છે, તેમ પ્રક્રિયાને ઝડપી, સુરક્ષિત અને કાર્યક્ષમ બનાવે છે. આ સુવિધાઓ કમ્પ્યુટર (ડેસ્કટોપ/લેપટોપ) પર ઉપલબ્ધ હોઈ છે અને પાસવર્ડ વપરાશકર્તા આને મોબાઈલ ફોન પર પણ મેળવી શકે છે. ડીમેટ ખાતા ધારક જો તેની ડીપી આ સેવા આપે તો આ સેવાનો લાભ મેળવી શકે છે. આ સેવા આપતી ડીપીની યાદી https://nsdl.co.in/speede-dps.php પર ઉપલબ્ધ છે.

1. હું સ્પીડ-ઈ સુવિધાનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરી શકું?

આ સુવિધાનો ઉપયોગ ડીમેટ ખાતા ધારકો કે જેમણે આ હેતુ માટે પોતાને રજીસ્ટર કરાવ્યા હોઈ તેના દ્વારા કરી શકાય છે. તમારી ડીપી સુવિધા માટે રજીસ્ટર કરવામાં તમારી મદદ કરશે. સફળ રજીસ્ટ્રેશન પછી, તમે ઑનલાઇન સૂચનાઓ સબમિટ કરી શકશો અને આવી સૂચનાઓની સ્થિતિનું નિરીક્ષણ કરી શકશો. તમારે તમારા ડીપીને ભૌતિક સૂચના સ્લિપ ભરી અને સબમિટ કરવાની જરૂર રહેશે નહીં. વધુ માહિતી અને રજીસ્ટ્રેશન માટે કૃપા કરી https://eservices.nsdl.com/ ની મુલાકાત લો.

2. જો હું સ્પીડ-ઈ વપરાશકર્તા હોઉં તો હું મારી પસંદગીના કોઈપણ ખાતામાં સિક્યોરિટીઝ ટ્રાન્સફર કરી શકું?

સ્પીડ-ઈ પ્લેટફોર્મ પર જે ડિલિવરી સૂચનો સબમિટ કરી શકાય છે તેનો આધારે તમે જે પ્રકારની ઍક્સેસ પસંદ કરો છો તેના પર હોઈ છે. બે વિકલ્પો ઉપલબ્ધ છે – પાસવર્ડ વપરાશકર્તા અને ઇ-ટોકન વપરાશકર્તા.

પાસવર્ડ વપરાશકર્તા પાસવર્ડનો ઉપયોગ કરી લોગ ઈન કરે છે અને સિક્યોરિટીઝને તેના પસંદગીના માત્ર છ પૂર્વ નિર્ધારિત બ્રોકર ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરી શકે છે. ઇ-ટોકન વપરાશકર્તા ઇ-ટોકનની મદદથી લોગ ઈન કરી અને તેની પસંદગીના કોઈપણ ડીમેટ ખાતામાં સિક્યોરિટીઝ ટ્રાન્સફર કરવા માટે સક્ષમ બનાવે છે.

3. સ્પીડ-ઈ સુવિધાનો ઇ-ટોકન વપરાશકર્તાઓને કોઈ વધુ ફાયદો છે?

સ્પીડ-ઈ સુવિધામાં ઇ-ટોકન વિકલ્પના વધારાના લાભો નીચે મુજબ છે:

a. વિવિધ અધિકૃતતાની સુવિધા, તે સંયુક્ત ધારકો દ્વારા સૂચનાની અધિકૃતતા છે.
b. તમે તમારું ડીમેટ ખાતું (સંપૂર્ણ અથવા આંશિક રીતે) ફ્રીઝ કરી શકો છો. જો સ્પીડ-ઈ યુઝર દ્વારા ખાતું ફ્રીઝ કરવામાં આવે છે, તો તે સ્પીડ-ઈ યુઝર દ્વારા જ અનફ્રીઝ થઈ શકે છે. તેથી, તમે જ્યારે ઈચ્છો ત્યારે ડિલિવરી સૂચના અને સિક્યોરિટીઝ ટ્રાન્સફર કરી શકો છો, ખાતું લોક કરી અને ઈચ્છો ત્યારે અનલોક કરી શકો છો. એટલે કે તમારા ખાતાનું સંપૂર્ણ નિયંત્રણ તમારા હાથમાં છે.

4. શું સ્પીડ-ઈના પાસવર્ડ વપરાશકર્તા પ્રિ-નોટિફાઈડ બ્રોકરના ખાતાને બદલી શકે છે?

હા, પ્રિ-નોટીફાઈડ બ્રોકર ખાતું, કે જેમાં પાસવર્ડ વપરાશકર્તાઓને સિક્યોરિટીઝનું ટ્રાન્સફર કરવાની પરવાનગી છે, તેઓ ડીપીને માહિતી આપીને બદલી શકે છે. તમારા ડીપી પાસેથી અધિકૃતતા પછી આ ફેરફારો અસરકારક છે.

આઈડીઈએએસ

ઈન્ટરનેટ આધારિત ડીમેટ ખાતું સ્ટેટમેન્ટ (આઈડીઈએએસ) ડીમેટ ખાતાધારકો માટે ડીમેટ ખાતામાં થયેલા ટ્રાન્ઝેક્શનને જોવા માટેની ઈન્ટરનેટ આધારિત સુવિધા છે. તે ખાતા ધારકોને સંબંધિત મૂલ્યાંકન સાથે ખાતું બેલેન્સ જોવા માટે સક્ષમ કરે છે. ખાતા ધારકો અગાઉના 12 મહિના માટે મહિના પ્રમાણે સ્ટેટમેન્ટ જોઈ / ડાઉનલોડ કરી શકે છે. જો તમે આ સુવિધાનો પહેલેથી ઉપયોગ ન કરતાં હોવ, તમે તમારા ડીપીને આ માટે રજીસ્ટર કરવા વિનંતી કરી શકો છો અથવા તમારી જાતે https://eservices.nsdl.com/ પર કરી શકો છો. આ સુવિધા ખાતા ધારકો માટે સંપૂર્ણપણે મફત છે.

એનએસડીએલ મોબાઈલ એપ્લિકેશન

એનએસડીએલ દ્વારા ડીમેટ ખાતા ધારકો માટે અત્યંત ઉપયોગી મોબાઈલ એપ્લિકેશન વિકસાવવામાં આવી છે. તમે તેને ગુગલ પ્લે સ્ટોર અથવા એપ સ્ટોર પરથી ડાઉનલોડ કરી શકો છો. આ એપ્લિકેશનના ઉપયોગથી બેલેન્સ જોવું અને એનએસડીએલ ઈ-વોટિંગ સિસ્ટમનો ઉપયોગ એક જ સાઈન-ઈનમાં ઑનલાઈન કરી શકાય છે. આ એપ્લિકેશન ખાતા ધારકો માટે સંપૂર્ણપણે મફત છે.

ઈ-વોટિંગ

એનએસડીએલ ઈલેક્ટ્રોનિક વોટિંગ (ઈ-વોટિંગ) પ્લેટફોર્મ દરેક શેરધારકને મીટિંગ સ્થાન પર શારીરિક રીતે હાજર રહ્યા વિના ઑનલાઈન મતદાન અધિકારોનો ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી આપે છે. ઈ-વોટિંગ સ્પીડ-ઈ તેમજ એનએસડીએલ મોબાઈલ એપ્લિકેશન સાથે સંકલિત છે. વધુ માહિતી માટે કૃપા કરી https://www.evoting.nsdl.com/ ની મુલાકાત લો.

એનએસડીએલ તરફથી અન્ય ઉપયોગી સેવાઓ

એનએસડીએલ એકીકૃત ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ

એનએસડીએલ તેના/તેણીના બધા ડીમેટ ખાતા(ઓ) અને ખાતું ફોર્મ સ્ટેટમેન્ટમાં મ્યુચ્યુઅલ ફંડ રોકાણ માટે બધા ડીમેટ ખાતા ધારકોને એકીકૃત ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ (સીએએસ) મોકલે છે. પ્રથમ ધારકના પૅન પર આધારિત હોલ્ડિંગ્સ એકત્રિત કરવામાં આવે છે.

a. જો મહિના દરમિયાન ખાતામાં ટ્રાન્ઝેક્શન થયા હોય તો આ સ્ટેટમેન્ટ દર મહિને મોકલવામાં આવે છે. જો તમે તમારુ ઈમેઈલ આઈડી અને ડીપીને સંમતિ આપી હોય, તો તમને સ્ટેટમેન્ટ ઈમેઈલ દ્વારા મોકલાવામાં આવશે.
b. સ્ટેટમેન્ટ તમારા દરેક રોકાણની કિંમત, એકંદર પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય પણ બતાવે છે અને ગ્રાફ આ સમયગાળા દરમિયાન કુલ પોર્ટફોલિયોના મૂલ્યમાં ફેરફાર દર્શાવે છે.
c. તે અન્ય વિગતો બતાવે છે કે તમારું કેવાયસી, તમારા મ્યુચ્યુઅલ ફંડ ફોલિયોમાં ઉલ્લેખિત ઈમેઈલ આઈડી અને મોબાઈલ નંબર વગેરે અપ ટુ ડેટ છે. જો તમને કોઈ વિસંગતતા દેખાય અથવા અપડેટની જરૂર હોય, તો તમે મ્યુચ્યુઅલ ફંડ કંપની અથવા તેના રજિસ્ટ્રારનો સંપર્ક કરી શકો છો.
d. સ્ટેટમેન્ટ ન મેળવવાના કિસ્સામાં અથવા સ્ટેટમેન્ટમાં કોઇ વિસંગતતાના કિસ્સામાં, કૃપા કરી તરત જ તમારા ડીપીનો સંપર્ક કરો અથવા NSDL-CASfeedback@nsdl.co.in પર ઈમેઈલ કરો.

તમારે તમારા તમામ ડીમેટ ખાતા અને મ્યુચ્યુઅલ ફંડ ફોલિયોમાં રહેલા તમારા દરેક રોકાણ માટે સ્ટેટમેન્ટ અવધિ અને ક્લોઝિંગ બેલેન્સ તપાસવું જોઈએ.

એનએસડીએલએ https://nsdlcas.nsdl.com/ પર ઓનલાઈન સુવિધા એનએસડીએલના ડીમેટ ખાતા ધારકોને એનએસડીએલ તરફથી ઈમેઈલ (ઈ-સીએએસ) દ્વારા સીએએસ પ્રાપ્ત કરવા માટે સીધેસીધા એનએસડીએલને ઈમેઈલ આઈડી આપવા

સક્ષમ કરવા વિકસાવી છે. આ સુવિધાનો ઉપયોગ ઈ-સીએએસ મેળવવા માટે ઈ-મેલ આઈડી બદલવા માટે થઈ શકે છે.

એસએમએસ એલર્ટ સુવિધા

1. એસએમએસ એલર્ટ સુવિધા શું છે?

એનએસડીએલ ડીમેટ ખાતાધારકોને ડીમેટ ખાતામાં રજીસ્ટર તેમના મોબાઈલ નંબર પર એસએમએસ એલર્ટ મોકલીને તેમના ખાતામાં થતા મહત્વપૂર્ણ વ્યવહારોનું નિરીક્ષણ કરવામાં મદદ કરે છે. જેમ એનએસડીએલ દ્વારા એલર્ટ મોકલવામાં આવે છે, તેઓ ડીમેટ ખાતાની સાચી સ્થિતિને પ્રતિબિંબિત કરે છે. ડીમેટ ખાતા ધારકો માટે આ સુવિધા સંપૂર્ણપણે મફત છે.

2. એસએમએસ એલર્ટ સુવિધા માટે હું કેવી રીતે રજીસ્ટર કરી શકું?

જો તમે પહેલેથી જ આ સુવિધાનો ઉપયોગ ન કરી રહ્યા હોઈ, તમે તમારા મોબાઈલ નંબરનો ઉલ્લેખ કરી તમારા ડીપીને લેખિત વિનંતી સબમિટ કરીને ફક્ત રજીસ્ટર કરી શકો છો. એકવાર તમારો મોબાઈલ નંબર સફળતાપૂર્વક રેકોર્ડ થઈ જાય તે પછી તમે એલર્ટ મેળવવાનું શરૂ કરી શકો છો અને તમારા ડીપી દ્વારા ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં એસએમએસ એલર્ટ વિકલ્પ પ્રાપ્ત કરવા માટેનો એસએમએસ ફ્લેગ સક્ષમ છે.
તે ખાતાધારકો જેઓ તેમના મોબાઈલ નંબરને ડીપીને રજિસ્ટર કરવા માંગે છે પરંતુ આ સુવિધાનો લાભ લેવા માંગતા નથી, તેમના ડીપીને એસએમએસ ફ્લેગ નિષ્ક્રિય કરવા જણાવશે, જો કે આવા ખાતા પાવર ઓફ એટર્ની દ્વારા સંચાલિત નથી અને તે બેઝિક સર્વિસ ડીમેટ ખાતા નથી.

3. કયા ટ્રાન્ઝેક્શન માટે એસએમએસ એલર્ટ મોકલવામાં આવે છે?

તમે નીચેના માટે એનએસડીએલ તરફથી સીધા એસએમએસ મેળવશો -

a. બધા ડેબિટ ટ્રાન્સફર

b. આઈપીઓ, સબ-ડિવિઝન અને બોનસ માટેના ક્રેડિટ
c. નિષ્ફળ સૂચનાઓ
d. ઓવરડ્યુ સૂચનાઓ
e. મોબાઈલ નંબર બદલવો
f. સરનામું બદલવું
g. મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોનું ડેબિટ
h. પાવર ઓફ એટર્નીનું રજિસ્ટ્રેશન અને ડિ-રજિસ્ટ્રેશન
i. નોમિનીના નામમાં સુધારો/રદ કરવું/ કાઢી નાંખવું
j. ગીરોની શરૂઆત, પૃષ્ટિ અને નોટિસ (પ્લેજરને)
k. ટેન્ડર ઑફર સૂચનાને આધારે શેરને અવરોધવા અને ડેબિટ કરવા.

સરનામું બદલવા, પાવર ઓફ એટર્નીનું ડિપોઝિટરીમાં રજિસ્ટ્રેશન અને ડિ-રજિસ્ટ્રેશન માટે, ખાતાધારકએ આ સુવિધા પસંદ કરેલ છે કે નહીં તે ધ્યાનમાં લીધા વગર એસએમએસ એલર્ટ રજિસ્ટર્ડ મોબાઈલ ફોન પર મોકલવામાં આવે છે.

4. એસએમએસ એલર્ટ માટે મારે શા માટે રજીસ્ટર કરાવું જોઈએ?

એનએસડીએલ ડીમેટ ખાતામાં કરવામાં આવેલા ઘણાં મહત્વપૂર્ણ વ્યવહારો માટે સીધા જ સંદેશાઓ રજિસ્ટર્ડ મોબાઈલ નંબર પર મોકલે છે. આ તમારા ડીમેટ ખાતાને સુરક્ષિત કરવા માટે અસરકારક દેખરેખ સિસ્ટમ તરીકે કાર્ય કરે છે.

5. આ સુવિધા ઉપલબ્ધ કરવા માટેના ચાર્જીસ શું છે?

એનએસડીએલ દ્વારા ખાતાધારકને આ સુવિધા પૂરી પાડવા માટે ડીપી પાસેથી કોઈ ચાર્જ વસૂલવામાં આવતો નથી.

6. ડીમેટ ખાતું ખોલાવતી વખતે મેં મારો મોબાઈલ નંબર ડીપીને આપ્યો છે. મારે હજુ પણ આ સુવિધા માટે રજીસ્ટર કરાવવાની જરૂર છે?

જો તમને એસએમએસ એલર્ટ્સ મળતા નથી, તો તમારે ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં એસએમએસ એલર્ટ ફ્લેગને સક્ષમ કરવા માટે તમારા ડીપીને વિનંતી કરવાની જરૂર છે. ફક્ત મોબાઈલ નંબર આપવો પૂરતો નથી.

7. જો હું મારો મોબાઈલ નંબર બદલું તો મારે શું કરવું જોઇએ?

જો તમે તમારો મોબાઈલ નંબર બદલો, તો તમારે તમારો નવા મોબાઈલ નંબર તમારા ડીપીમાં લેખિતમાં આપવાની જરૂર છે. ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં ડીપી દ્વારા ફેરફાર થાય તે પછી, તમને આ સંદર્ભમાં તમારા જૂના તેમજ નવા મોબાઈલ નંબર પર મેસેજ મળશે. જો તમે તમારા મોબાઈલ નંબરને બદલવાનું વિચારી રહ્યા છો, તો તમે મોબાઈલ નંબર પોર્ટેબીલીટી પસંદ કરી શકો છો જેના દ્વારા તમે તમારા સેવા પ્રદાતાને બદલી શકો છો પરંતુ વર્તમાન મોબાઈલ નંબર એજ રાખી શકો છો.

8. મારે એસએમએસ એલર્ટ સુવિધા માટે રજીસ્ટર કરવું ફરજિયાત છે?

ના, સિવાય કે મૂળભૂત સેવા ડિમેટ ખાતા ધરાવતા વ્યક્તિગત ધારક અને જેના ખાતાઓ પાવર ઓફ એટર્ની દ્વારા સંચાલિત થાય છે, આ સુવિધા ફરજિયાત નથી, પરંતુ તેની ખૂબ ભલામણ કરવામાં આવે છે. કારણ કે એલર્ટ સીધા ડિપોઝિટરી મોકલાય છે, તમે ખાતામાં થતાં અગત્યના ટ્રાન્ઝેક્શન જોવા અને જો જરૂરી હોય તો, યોગ્ય પગલાં લઈ શકો છો.

ડીમેટ ખાતામાં મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટો ધરાવવા

કોઈપણ એસેટ મેનેજમેન્ટ કંપની દ્વારા ઈશ્યૂ કરવામાં આવેલ મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટો ડીમેટ ખાતામાં રાખી શકાય છે, કોઈપણ અન્ય પ્રકારની સિક્યોરિટીની જેમ. આ તમને એક જ જગ્યાએ તમારા બધા રોકાણોનું નિરીક્ષણ કરવામાં મદદ કરે છે. ડીમેટ ખાતાધારકો એનએફઓ / એસઆઈપી માટે અરજી કરી શકે છે અને ડીમેટ ખાતામાં સીધી ક્રેડિટ માટે વિનંતી કરી શકે છે.

1. મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટો (ખાતું સ્ટેટમેન્ટ દ્વારા રજૂ)નું ડીમેટ સ્વરૂપમાં રૂપાંતર કરવાનો અર્થ શું છે?

જો તમે મ્યુચ્યુઅલ ફંડ એકમ ભૌતિક સ્વરૂપમાં ધરાવો છો, કે જે ખાતુંના સ્ટેટમેન્ટ (એસઓએ) દ્વારા દર્શાવી શકાય અને તમે તેમને ડીમેટ સ્વરૂપમાં રાખવા માંગો છો, તમે તમારા ડીપીને નિર્ધારિત ફોર્મમાં વિનંતી સબમિટ કરીને તેમ કરી શકો છો. આ મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોનું ડીમેટ સ્વરૂપમાં રૂપાંતર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

2. મારી પાસે ડીમેટ ખાતું ન હોઈ તો મારે શું કરવું જોઈએ?

જો તમારી પાસે ડીમેટ ખાતું ન હોઈ અને તમારા મ્યુચ્યુઅલ ફંડ રોકાણોને ડીમેટ સ્વરૂપમાં રૂપાંતરિત કરવા માંગતા હોવ, તમારે એનએસડીએલ ડીપીમાં ડીમેટ ખાતું ખોલાવવાની જરૂર છે.

3. ડીમેટ સ્વરૂપમાં મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટો રાખવાના ફાયદા શું છે?

a. તમે એક એકીકૃત ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ મેળવશો, કે જે મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટો સહિત વિવિધ સિક્યોરિટીઝમાં તમારા બધા રોકાણોનો ઉલ્લેખ કરે છે. તમારે મ્યુચ્યુઅલ ફંડ કંપનીઓ તરફથી આવતા જુદા જુદા સ્ટેટમેન્ટ જોવાની જરૂર નથી.

b. તમારા ડીમેટ ખાતામાં નોંધાયેલા સરનામામાં ફેરફાર, સંબંધિત ઈશ્યુ કરનાર કંપનીઓ અને મ્યુચ્યુઅલ ફંડ કંપનીઓ/ રજિસ્ટ્રાર અને ટ્રાન્સફર એજન્ટ સાથે નોંધાય છે. આમ, તેમને દરેક અલગથી જણાવવાની જરૂરિયાતને દૂર કરે છે.

c. આઈડીઈએએસ અને એનએસડીએલ મોબાઈલ એપ્લિકેશન જેવી સુવિધાઓ ઉપયોગ કરી, તમે વ્યવહારો અને હોલ્ડિંગ્સને અત્યંત ઝડપી અને અસરકારક રીતે મોનિટર કરી શકો છો.

d. તમને તમારા ડીમેટ ખાતામાંથી મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોના ડેબિટ થવાથી એસએમએસ એલર્ટ મળે છે.

e. સ્પીડ-ઈ સુવિધાને સબ્સ્ક્રાઈબ કરીને તમે મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોના ઓનલાઈન વળતર માટે પસંદગી કરી શકો છો.

4. મ્યુચ્યુઅલ ફંડ એકમ (ખાતાના સ્ટેટમેન્ટ દ્વારા રજૂ કરાયેલ) ડીમેટ સ્વરૂપમાં રૂપાંતરિત કરવાની પ્રક્રિયા શું છે?

ખાતાના સ્ટેટમેન્ટ સાથે તમારે તમારા ડીપીને યોગ્યરીતે ભરેલ રૂપાંતરણ વિનંતી ફોર્મ (સીઆરએફ) સબમિટ કરવાની જરૂર છે. આવશ્યક ચકાસણીઓ પછી, તમારુ ડીપી તમારી વિનંતી સંબંધિત એએમસી / તેના રજિસ્ટ્રારને આગળ મોકલે છે. એએમસી / રજિસ્ટ્રાર પાસેથી પૃષ્ટિ પછી, મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટો તમારા ડીમેટ ખાતામાં જમા કરવામાં આવશે.

5. બિન નિવાસી ભારતીયો (એનઆરઆઈ) એનઆરઆઈ સ્થિતિ હેઠળના મ્યુચ્યુઅલ ફંડ એકમ ડીમેટ સ્વરૂપમાં રૂપાંતરિત કરી શકે છે?

હા, જો એનઆરઆઈ સ્થિતિ હેઠળ ડીમેટ ખાતું ખોલાવવામાં આવે છે.

6. હું સ્ટોક એક્સચેન્જ પ્લેટફોર્મ દ્વારા મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટો માટે સબ્સ્ક્રાઈબ કેવી રીતે કરી શકું?

તમારે માત્ર તમારા સ્ટોકબ્રોકરને જરૂરી રકમ સાથે સબ્સ્ક્રિપ્શન ઑર્ડર આપવાની જરૂર છે. તમારા બ્રોકર સ્ટોક એક્સચેન્જના પ્લેટફોર્મ પર વિનંતી દાખલ કરશે. ચુકવણી દિવસે એએમસી / રજિસ્ટ્રાર પાસેથી યુનિટો પ્રાપ્ત થયા પછી, તમારા બ્રોકર / ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશ તમારા ડીમેટ ખાતામાં ઈચ્છિત મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોના ક્રેડિટનું વ્યવસ્થાપન કરશે.

7. મારા ડીમેટ ખાતામાં રાખેલ મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોનું હું કેવી રીતે વળતર મેળવી શકું?

તમે તમારા ડીપી અથવા સ્ટોકબ્રોકર દ્વારા ડીમેટ સ્વરૂપે રાખેલ મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોનું વળતર મેળવી શકો છો. સ્પીડ-ઇ વપરાશકર્તાઓ ઑનલાઇન વળતર વિનંતી પણ સબમિટ કરી શકે છે.

8. મારા ડીપી દ્વારા ડીમેટ સ્વરૂપે રાખવામાં આવેલ મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોનેનું વળતર મેળવવાની પ્રક્રિયા શું છે?

તમારે તમારા ડીપીમાં યોગ્યરીતે ભરેલ વળતર ફોર્મ (આરએફ) સબમિટ કરવાની જરૂર છે. આવશ્યક તપાસો પછી, તમારી ડીપી તમારી વિનંતીને સંબંધિત એએમસી / રજિસ્ટ્રારને આગળ મોકલે છે. જરૂરી ચકાસણી હાથ ધર્યા પછી, વળતરની રકમ એએમસી / રજિસ્ટ્રાર દ્વારા સીધા તમારા લિન્ક કરેલ બેંક ખાતામાં જમા કરવામાં આવશે. તમે તમારા ડીપીને ચોક્કસ જથ્થા અથવા તમામ યુનિટો અથવા ઈચ્છિત રકમ માટે વળતરની વિનંતિ આપી શકો છો.

9. સ્ટોકબ્રોકર દ્વારા ડીમેટ સ્વરૂપમાં રાખવામાં આવેલ મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોનું વળતર મેળવવાની પ્રક્રિયા શું છે?

તમારે તમારા સ્ટોકબ્રોકરને વળતર ઑર્ડર આપવાની જરૂર છે. ઉપરાંત, મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોને એનએસઈ ક્લિયરિંગ લિમિટેડ / ઈન્ડિયન ક્લિયરિંગ કોર્પોરેશન લિમિટેડના નિયુક્ત સીએમ પુલ ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરવા માટે તમારે તમારા ડીપીને ડિલિવરી ઈન્સ્ટ્રક્શન સ્લિપ સબમિટ કરવાની જરૂર છે.

10. શું હું મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોને એક ડીમેટ ખાતામાંથી બીજા ડીમેટ ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરી શકું છું?

હા. તમે તમારા ડીમેટ ખાતામાંથી મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટોને તમારી પસંદના અન્ય ડીમેટ ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરી શકો છો (એજ અથવા અલગ ડીપી/ડિપોઝિટરી સાથે રાખેલ) સિવાય કે મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટો કોઈપણ કારણોસર લોક-ઈન સ્ટેટસ હેઠળ હોઈ છે.

ડીમેટ ખાતામાં અપડેટ/ ફેરફાર

ડીમેટ ખાતું ખોલાવેલ હોવા પછી, તે સ્થિતિમાં હોઈ શકે છે જેમાં ખાતું ખોલવાના ફોર્મમાં રજૂ કરેલી માહિતીમાં ફેરફાર થઈ શકે છે. ઉદાહરણ તરીકે -

a. ખાતાધારકનું નામ
b. ખાતું ધારકનું સરનામું
c. બેંક ખાતાની વિગતો
d. નોમિની અથવા પાવર ઑફ એટર્ની ધારક
e. ખાતા ધારકની સહી
f. ઈમેઈલ આઈડી
g. ટેલિફોન/મોબાઈલ નંબર

કોઈપણ સ્થિતિમાં, તે જરૂરી છે કે ખાતાધારક બદલાયેલ માહિતી ડીપીને આપે જેથી ડિપોઝિટરીનો રેકોર્ડ અપડેટ થાય અને કોઈપણ વિક્ષેપ વગર સેવાઓ ચાલુ રાખી શકાય છે. ખાતાધારકે જરૂરી સહાયક દસ્તાવેજો સાથે ડીપીને યોગ્ય રીતે હસ્તાક્ષરિત લેખિત વિનંતી આપવાની જરૂર છે.

1. ખાતા ધારકનું નામ ખાતું ખોલાવ્યા પછી બદલી શકાય?

હા. ડીમેટ ખાતા ખોલ્યા પછી ડીમેટ ખાતામાં ખાતા ધારકનું નામ બદલી શકાય છે. લેખિત વિનંતી સાથે જરૂરી સહાયક દસ્તાવેજો ઈચ્છિત ફેરફારની પ્રકૃતિ પર આધાર રાખે છે. જો ડીપી દ્વારા કરવામાં આવેલી કોઈપણ ડેટા એન્ટ્રી ભૂલને લીધે ફેરફાર જરૂરી હોય, પછી તે સંબંધિત ખાતા ધારકની વિનંતી પર અથવા ડીપી દ્વારા સુ-મોટો દ્વારા ખાતું ધારક પાસેથી કોઈપણ દસ્તાવેજ પૂછ્યા વિના સુધારી શકાય છે.

a. નાના સુધારાઓના કિસ્સામાં (જેમ કે જોડણી સુધારણા, સંક્ષેપ અથવા પ્રારંભિકના વિસ્તરણ), પૅન કાર્ડ, પાસપોર્ટ, મતદારનું ઓળખપત્ર, આધાર કાર્ડ,

ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ, નરેગા કાર્ડ, જેમાં સાચા નામ હોઈ તે ઓળખ દસ્તાવેજની કોઈપણ પુરાવાની સ્વ-પ્રમાણિત નકલ જરૂરી છે. ખાતાધારકએ પુષ્ટિ પણ આપવી જોઈએ કે લગ્ન, છૂટાછેડા, અદાલત હુકમ, વગેરે સહિતના કોઈ પણ કારણોસર વ્યક્તિના નામમાં ફેરફાર થયો નથી. જો કોઈ વ્યક્તિ તેના નામના જોડણીને અંકશાસ્ત્ર વગેરે સહિત, કોઈપણ કારણસર બદલી દે છે, તેને નામમાં ફેરફાર તરીકે ગણવામાં આવશે, અને નામમાં સુધારણા તરીકે નહીં.

b. નામમાં ફેરફાર અથવા સુધારાઓના અન્ય કિસ્સાઓમાં, નીચેના દસ્તાવેજો જરૂરી છે -

લગ્નને કારણે નામમાં ફેરફાર	લગ્ન સિવાયના અન્ય કારણોને કારણે નામમાં ફેરફાર
લગ્નનું પ્રમાણપત્ર અથવા પતિનું નામ દર્શાવતી પાસપોર્ટની નકલ અથવા સત્તાવાર ગેઝેટમાં નામ બદલવાનું પ્રકાશન	સત્તાવાર ગેઝેટમાં નામ બદલવાનું પ્રકાશન

કર્ણાટક અને પંજાબના નિવાસીઓ માટે, જ્યાં સત્તાવાર ગેઝેટમાં નામ બદલવા માટે પ્રકાશન ઉપલબ્ધ ન હોય, ત્યાં નીચેના દસ્તાવેજો પૂરા પાડી શકાય છે -

a. નામ અને તેના સંપૂર્ણ સરનામાં બદલવાના કારણોનો ઉલ્લેખ સાથેનું ફર્સ્ટ ક્લાસ / એક્ઝિક્યુટીવ મેજિસ્ટ્રેટના નોટરી પબ્લિક / મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ અમલમાં મુકાયેલ સોગંદનામું.

b. પ્રકાશન એક સ્થાનિક અખબાર અને એક રાષ્ટ્રીય અખબારમાં .

c. બદલાયેલ નામ સાથેના ઓળખના પુરાવા અને સરનામાના દસ્તાવેજના પુરાવા.

ખાતા ધારકે ઉપરના દસ્તાવેજની સ્વતઃ-પ્રમાણિત કૉપીને ચકાસણી માટે મૂળ દસ્તાવેજો સાથે સબમિટ કરવી જોઈએ.

2. શું હું ડીમેટ ખાતામાં નોંધાયેલા મારા બેંક ખાતાની વિગતો બદલી શકું?

હા. તમે તમારા ડીમેટ ખાતામાં રજિસ્ટર્ડ બેંક ખાતાની વિગતો કોઈપણ સમયે તમારા ડીપીને લેખિત વિનંતી સબમિટ કરીને બદલી શકો છો. તમારે તમારા નવા બેંક ખાતા માટે સહાયક દસ્તાવેજો આપવાની જરૂર પડશે. ઉદાહરણ તરીકે, પાસબુક અથવા ખાતા સ્ટેટમેન્ટની નકલ અથવા રદ કરાયેલ ચેક, જેમાં તમારું નામ, બેંક ખાતું નંબર, બેંકનું નામ, એમઆઈસીઆર કોડ અને આઇએફએસસી શામેલ હોઈ.

3. જો મારુ સરનામું બદલાય તો મારે શું કરવું જોઇએ? મારે દરેક કંપનીને અલગથી લખવાની જરૂર છે?

જો તમારુ સરનામું બદલાયુ હોઈ, તો તમારે તમારી ડીપીને નવા સરનામાંની જાણ કરવાની રહેશે. જ્યારે ડીપી ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં નવું સરનામું દાખલ કરે છે, તે જેમાં તમે શેર / યુનિટો વગેરે ધરાવો છો તેવી બધી કંપનીઓને આપમેળે પહોંચાડવામાં આવશે.

4. હું મારા ડીપીમાં મારુ સરનામું કેવી રીતે બદલી શકું?

તમે તમારા ડીપીને લેખિત વિનંતી સબમિટ કરીને ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં તમારું સરનામું બદલી શકો છો. આવી વિનંતી પર બધા સંયુક્ત ધારકો દ્વારા સહી કરવી જોઈએ, જો ખાતું સંયુક્ત હોઈ. વિનંતી સાથે નીચેના દસ્તાવેજો સબમિટ કરાવવા જોઈએ -

a. ડીમેટ ખાતાનું તાજેતરનું ટ્રાંઝેક્શન સ્ટેટમેન્ટ (કલાયન્ટ વ્યક્તિગત રૂપે ડીપીની મુલાકાત લેતા હોય તો આવશ્યક નથી)
b. ઓળખ દસ્તાવેજના કોઈપણ પુરાવાની સ્વ-પ્રમાણિત કૉપિ જેમકે પૅન કાર્ડ, પાસપોર્ટ, મતદારનું ઓળખપત્ર, આધાર કાર્ડ, ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ, નરેગા કાર્ડ.
c. નવા સરનામાના પુરાવા તરીકે કોઈપણ દસ્તાવેજની સ્વ-પ્રમાણિત કૉપિ પાસપોર્ટ, મતદારનું ઓળખપત્ર, આધાર કાર્ડ, ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ.

તમારે તમારા ડીપી દ્વારા ફોટો કૉપીની ચકાસણી માટે મૂળ દસ્તાવેજ લાવવાની જરૂર પડશે. તમે અથવા તમારા અધિકૃત પ્રતિનિધિએ ફરી સહભાગી અધિકારીઓની હાજરીમાં એપ્લિકેશન પર સહી કરવી પડશે. એકવાર ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં સરનામામાં ફેરફાર કરવાની વિનંતી થઈ જાય, ડીપી પાસેથી જાણ કરવા ઉપરાંત, એનએસડીએલ દ્વારા ખાતાધારક (ઓ)ને અપડેટની માહિતી આપતો એક ઈમેઈલ મોકલવામાં આવે છે.

ડીમેટ ખાતામાં કોર્પોરેટ લાભો મેળવવા

1. રેકોર્ડ તારીખનું મહત્વ શું છે?

રેકોર્ડ તારીખ એવી તારીખ છે, કોઈ પણ પ્રકારના કોર્પોરેટ લાભના વિતરણના હેતુસર શેરધારકોની સૂચિ ધ્યાનમાં લેવા માટે કંપની દ્વારા અંતિમ દિવસ તરીકે લેવામાં આવે છે. જો શેરધારકોની સૂચિમાં 'રેકોર્ડ તારીખ' સુધીમાં તમારુ નામ દેખાય તો કંપની દ્વારા જાહેર કરવામાં આવેલા લાભો મેળવવા માટે તમે હકદાર બનશો. તેથી, તમારા દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી સિક્યોરિટીઝ તમારા બ્રોકર દ્વારા રેકોર્ડ તારીખ પહેલાં તમારા ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવે તે તમારા માટે અગત્યનું છે.

2. હું મારા ડિવિડન્ડ / વ્યાજ કે અન્ય રોકડ હકો કેવી રીતે મેળવી શકું?

સંબંધિત કંપની એનએસડીએલના લાભાર્થીઓની વિગત ધારકોની રેકોર્ડ તારીખે પ્રાપ્ત કરે છે. બાકી રકમ કંપની દ્વારા સીધા જ ડીમેટ ખાતાધારકના લિન્ક બેંક ખાતામાં આપવામાં આવે છે.

3. જો હું ડીમેટ સ્વરૂપમાં શેર ધરાવી રહ્યો હોઉં તો મને બોનસ શેર કેવી રીતે મળશે?

સંબંધિત કંપની એનએસડીએલ પાસેથી રેકોર્ડ તારીખે લાભાર્થી ધારકો અને તેમની હોલ્ડિંગ્સની વિગતો મેળવે છે. તમે જેના માટે હકદાર છો તે શેરની સંખ્યા કંપની / તેના આરટીએ દ્વારા તમારા ડીમેટ ખાતામાં ક્રેડિટ કરવામાં આવે છે.

4. હું કેવી રીતે પૃષ્ટિ કરુ કે મારા ડીમેટ ખાતામાં જમા બોનસ/ અધિકારની પાત્રતા સાચી છે?

ઈશ્યુર કંપની / તેના આરટીએ દ્વારા બોનસ / અધિકારોની પાત્રતા માટે ફાળવણી સલાહ આપવામાં આવે છે. તમને મળેલા ડીમેટ ખાતાના સ્ટેટમેન્ટ સાથે તમારે તેની તપાસ કરવી જોઈએ. સલાહ અને ખાતું સ્ટેટમેન્ટમાં બતાવેલ જથ્થો મેળ ખાવો જોઈએ.

એનએસડીએલ સેવાઓ માટે શુલ્ક

1. ખાતું ખોલવા અને અન્ય ડિપોઝિટરી સંબંધિત વ્યવહારો માટેનાં શુલ્ક શું છે?

એનએસડીએલ ડીપીને ચાર્જ કરે છે અને ડીમેટ ખાતાધારકોને નહીં. એનએસડીએલના તેની ડીપીને ચાર્જ નિયત છે. ડીપી દ્વારા ચૂકવાતા એનએસડીએલના ચાર્જીસની સંપૂર્ણ વિગતો https://nsdl.co.in/joining/fee-payable-by-depository-participants.php પર ઉપલબ્ધ છે.

ડીપી ઑફર કરેલ સેવાઓ માટે તેના ક્લાયન્ટને ચાર્જ કરે છે. ખાતું ખોલવાના સમયે તમને આપવામાં આવેલી 'ટેરિફ શીટ' માં વિવિધ સેવાઓ માટે ડીપી તમને જે ચાર્જ કરે છે તે ચાર્જીસનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલ હોઈ છે. તમારે આની એક કૉપી તમારી ભાવિ સંદર્ભ માટે રાખવી જોઈએ.. જો તમારુ ડીપી ઈચ્છે, તે તમને 30 દિવસની નોટિસ આપીને ચાર્જીસ બદલી શકે છે.

તમારેડીમેટ ખાતાની કાળજી લેવી

1. શું ડીઆઈએસ પર અમલ તારીખનો ઉલ્લેખ ન કરવો યોગ્ય છે?

ના. અમલીકરણ તારીખનો ઉલ્લેખ કર્યા વિના તમારે તમારા ડીપીને ડિલિવરી સૂચના સ્લિપ્ (ડીઆઈએસ) સબમિટ કરવી જોઈએ નહીં. તે એ તારીખ હોવી જોઈએ જેના પર તમે તમારા ખાતાને ઉલ્લેખિત સિક્યોરિટીઝ અને તેના જથ્થા માટે ડેબિટ કરવા માંગો છો. બજાર સૂચનાના કિસ્સામાં, તે ચુકવણીની તારીખની અંદર હોવી જોઈએ. ઓફ માર્કેટ ટ્રાન્સફર માટે, તે તમારી પસંદગીની ભાવિ તારીખ હોવી જોઈએ.

2. મને કેવી રીતે ખબર પડશે કે મારા ડીપીએ દરેક ટ્રાંઝેક્શન પછી મારું ખાતું અપડેટ કર્યું છે?

તમને તમારા ખાતામાં થયેલી ઘટનાઓનું નિરીક્ષણ કરવામાં મદદ કરવા માટે સમયાંતરે ટ્રાન્ઝેક્શન અને બેલેન્સ દર્શાવતું ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ મળશે. તમે એસએમએસ એલર્ટ, આઈડીઈએએસ અને મોબાઈલ એપ્લિકેશન જેવી સુવિધાઓનો ઉપયોગ કરીને તેનું પણ નિરીક્ષણ કરી શકો છો.

3. કઈ આવૃત્તિ પર મને મારું ડીમેટ ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ મળવું જોઈએ?

એનએસડીએલ માસિક અંતરાલોમાં તમારા માટે એકીકૃત ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ પૂરું પાડે છે (બીએસડીએ ધારકો માટે ત્રિમાસિક અંતરાલે) જો આપેલ મહિનામાં ટ્રાન્ઝેક્શન હોઈ તો (ત્રિમાસિક). ખાતામાં કોઈ ટ્રાન્ઝેક્શન ન હોઈ તો, અથવા જો વર્ષ દરમિયાન બેલેન્સ ઝીરો બની જાય છે તો આવા ગ્રાહકોને વાર્ષિક ધોરણે સ્ટેટમેન્ટ મોકલવામાં આવે છે.

4. મારા ખાતાના સ્ટેટમેન્ટમાં કોઈ વિસંગતતા હોય તો મારે શું કરવું જોઈએ?

ખાતાના સ્ટેટમેન્ટમાં કોઈ વિસંગતતા હોઈ તો તમારે તરત જ તમારા ડીપીનો સંપર્ક કરવો જ જોઈએ. જો ડીપી સ્તરે વિસંગતતા ઉકેલી શકાતી ન હોય, તો તમારે એનએસડીએલનો સંપર્ક કરવો જોઈએ.

5. જો મારા ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ ખોવાઈ જાય તો શું કરવું?

ચિંતા કરવાની જરૂર નથી. તમે ફરીથી ઈચ્છિત અવધિ માટે તમારું સ્ટેટમેન્ટ આપવા માટે એનએસડીએલને વિનંતી કરી શકો છો. ટ્રાંઝિટ દરમિયાન સ્ટેટમેન્ટ ખોવાય નથી ગયુ અથવા ક્યાંક અટવાય નથી ગયુ તેની ખાતરી કરવા તમે ઈ-સીએએસ પસંદ કરવાનું અનુકૂળ લાગી શકે છે. આઈડીઈએએસ અને મોબાઈલ એપ્લિકેશન જેવી સુવિધાઓનો ઉપયોગ કરી તમે જયારે ઈચ્છો ત્યારે તમારું સ્ટેટમેન્ટ જોઈ/ડાઉનલોડ કરી શકો છો.

6. ખાતાને ફ્રીઝિંગ કરવું એટલે શું? હું આ કેવી રીતે કરી શકું?

ડીમેટ ખાતામાં કોઈપણ ટ્રાન્ઝેક્શન ફક્ત ખાતા ધારક પાસેથી માન્ય સૂચના પર જ શક્ય છે. ઉપરાંત, ડીપી તરફથી ડિપોઝિટરી સૉફ્ટવેરની એન્ટ્રી મેકર ચેકર સિસ્ટમ દ્વારા શક્ય છે. છતાં ખાતામાં થતાં કોઈપણ અનીશ્ચિત ટ્રાંઝેક્શનને રોકવા માટે, ડીમેટ ખાતાધારક ડીપીને લેખિત વિનંતી સબમિટ કરીને તેના ડીમેટ ખાતાને ફ્રીઝ કરવાનું પસંદ કરી શકે છે. નીચેના પ્રકારનું ફ્રીઝ ઉપલબ્ધ છે:-

a. માત્ર ડેબિટ માટે ફ્રીઝ - ડીમેટ ખાતાધારક તેના ડીપીને ફ્રીઝ સૂચના સબમિટ કરીને ફક્ત ડેબિટ માટે ખાતું ફ્રીઝ કરી શકે છે. તેમ છતાં, ફ્રીઝના સમયગાળા દરમિયાન, ખાતાધારક કોઈપણ અન્ય કોર્પોરેટ કાર્યવાહીમાંથી ઉદભવેલા બોનસ અથવા ક્રેડિટ જેવા ક્રેડિટ્સ મેળવવાનું ચાલુ રાખશે.

b. ડેબિટ તેમજ ક્રેડિટ માટે ફ્રીઝ - ખાતાધારક ડેબિટ તેમજ ક્રેડિટ્ માટે ખાતાને ફ્રીઝ કરી શકે છે. ખાતામાં કોઈ ડેબિટ અને ક્રેડિટ કરી શકાતી નથી, સિવાય કે ખાતાધારક અનફ્રીઝ સૂચના આપે છે. આ સુવિધા એવા ગ્રાહકો માટે લાભકારક છે જે લાંબા ગાળા માટે પોતાના ખાતાનો ઉપયોગ કરતા નથી. ડેબિટ અને ક્રેડિટ્સ માટે પોતાના ખાતાને ફ્રીઝ કરી, તેઓ ડેબિટ અટકાવવા ઉપરાંત તેમના ખાતામાં અનિશ્ચિત ક્રેડિટ ટાળી શકે છે.

c. ચોક્કસ આઈએસઆઈએન ખાતામાં ફ્રીઝ કરવું - ખાતાધારક કોઈ ચોક્કસ આઈએસઆઈએન ફ્રીઝ કરી શકે છે (કોઇ ચોક્કસ કંપની માટે સિક્યુરિટી) સંપૂર્ણ ખાતાને ફ્રીઝ કર્યા વિના, ક્યાં તો 'ડેબિટ' અથવા 'ડેબિટ અને ક્રેડિટ' માટે. જો આ પ્રકારની ફ્રીઝ સુવિધાનો ઉપયોગ થાય છે, તો ખાતામાંની બધી અન્ય સિક્યોરિટીઝ ડેબિટ થઈ શકે છે અથવા ક્રેડિટ થઈ શકે છે, પરંતુ ચોક્કસ આઈએસઆઈએન(ઓ) હેઠળની સિક્યોરિટીઝ અનુક્રમે 'ડેબિટ' અથવા 'ડેબિટ અને ક્રેડિટ' માટે ફ્રીઝ થાય છે. ક્લાયન્ટ તેના ડીમેટ ખાતામાં રહેલી અન્ય સિક્યોરિટીઝનો ઉપયોગ કરી શકશે અને આઇએસઆઈએનમાં ક્રેડિટ પણ પ્રાપ્ત કરે છે જે ડેબિટ માટે જ ફ્રીઝ થયું છે.

d. ખાતામાં આઈએસઆઈએન હેઠળ રાખવામાં આવેલી સિક્યોરિટીઝની ચોક્કસ સંખ્યાને ફ્રીઝ કરવી. ખાતાધારક ખાતામાં ચોક્કસ સિક્યોરીટીને ચોક્કસ પ્રમાણમાં ફ્રીઝ કરી શકે છે.

7. જો મારું ડીપી નાદાર થઈ જાય અથવા ઓપરેશન બંધ થાય તો શું થશે?

તમારા ડીપીના નાદાર થવા અથવા તેની કામગીરી બંધ કરવાની દુર્લભ ઘટનામાં, ડીમેટ ખાતાધારકોના હિતો સંપૂર્ણપણે સુરક્ષિત છે. આવી સ્થિતિમાં, તમને તમારા બેલેન્સને તમારી પસંદગીના અન્ય ડીપીમાં સ્થાનાંતરિત કરવા અથવા તેને રીમટીરિયલાઈઝ કરવાનો વિકલ્પ આપવામાં આવશે.

8. ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં ડેટાને સુરક્ષિત કરવા માટે એનએસડીએલ શું સાવચેતી રાખે છે?

ડેટા સુરક્ષા અને ડેટા અખંડિતતાને ગંભીર ગણી અને એનએસડીએલ દ્વારા સૌથી વધુ મહત્વ આપવામાં આવે છે. એનએસડીએલ આ સંદર્ભમાં ઉચ્ચતમ ધોરણોને અનુસરે છે. કલાયન્ટના ડેટા અને અસ્કયામતો સુરક્ષિત રહે છે તેની ખાતરી કરવા માટે ડીપીએ ઓઅણ શ્રેષ્ઠ પ્રયાસો કરવાની જરૂર છે.

આ સંદર્ભમાં એનએસડીએલ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા કેટલાક પગલાં નીચે મુજબ છે -

a. ડીપી સ્તરે તેમજ ડિપોઝિટરી સ્તરે ડેટાના દૈનિક બેકઅપની સખત જરૂરિયાત.
b. બૅકઅપ સ્થાનિક રૂપે અને રિમોટ સાઇટ પર ડીપી અને ડિપોઝિટરી બંને દ્વારા દૈનિક સ્ટોર કરવામાં આવે છે.
c. વિક્ષેપના કોઈપણ કિસ્સામાં કામગીરી ચાલુ રાખવા માટે એનએસડીએલ બેકઅપ સાઇટ તેમજ ડિઝાસ્ટર રિકવરી સાઇટનું સંચાલન કરે છે.
d. ડેટા હેન્ડલિંગ અને સાયબર સિક્યોરિટી ફ્રેમવર્કના સંદર્ભમાં શ્રેષ્ઠ ઉદ્યોગ પ્રથાઓ અનુસરવામાં આવે છે.
e. ડિપોઝિટરી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર માટે ઉપયોગમાં લેવામાં આવતી જટિલ સાધનો, સંચાર સિસ્ટમ્સ અને ઉપયોગિતાઓ માટે મિકેનિઝમમાં ઘટાડો.
f. વ્યવસાયિક અને લાયક નિષ્ણાતો દ્વારા સંચાલિત અત્યાધુનિક ડેટા સેન્ટરમાં ડેટા સંગ્રહિત કરવામાં આવે છે.
g. લોજિકલ અને ભૌતિક પ્રવેશ અવરોધો વિવિધ સ્તરે અપનાવવામાં આવે છે.
h. ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં નિર્ણાયક ડેટા એન્ટ્રી માટે મેકર ચેકર સિસ્ટમનું અનુસરણ કરવામાં આવે છે.
i. એનએસડીએલએ આઈએસઓ - 27001 (માહિતી સુરક્ષા વ્યવસ્થાપન માટે) સર્ટિફિકેશન અને ISO 22301:2012 (વ્યવસાયિક સાતત્ય સંચાલન સિસ્ટમ માટે)સર્ટિફિકેશન મેળવ્યું છે, જે શ્રેષ્ઠ ઉદ્યોગ પ્રથા સાથે પાલન કરવાનું સૂચવે છે.

9. એનએસડીએલ કેવી રીતે ખાતરી કરે છે કે તેની ડીપીઓ નિયુક્ત જરૂરિયાતોનું પાલન કરે છે?

બધા ડીપી એક વર્ષમાં ઓછામાં ઓછા એકવાર એનએસડીએલ નિરીક્ષણ હેઠળ આવે છે. ઉપરાંત, તેઓને તેમના ડિપોઝિટરી ઓપરેશન્સનું ઑડિટ કરવા માટે સ્વતંત્ર અને લાયક ઓડિટર પાસે કરાવવાની જરૂર છે. આવા ઓડિટના રિપોર્ટ એનએસડીએલને વર્ષમાં બે વાર મોકલવા જોઈએ. ડીપીનું પણ એસઈબીઆઈ દ્વારા નિરીક્ષણ થવું જોઈએ.

10. એનએસડીએલનું કોઈ સરકારી સત્તા દ્વારા નિયમન થાય છે?

એનએસડીએલને એસઈબીઆઈ દ્વારા સિક્યોરિટી ડિપોઝિટરી તરીકે કામ કરવા માટે અધિકૃત કરવામાં આવી છે. એનએસડીએલ કંપની એક્ટ, 2013 મુજબ અન્ય લાગુ ઓડિટ ઉપરાંત એસઈબીઆઈ દ્વારા સામયિક નિરીક્ષણને આધીન છે.

11. ડિપોઝિટરી કામગીરી માટે કોઈ વીમા આવરણ લેવામાં આવે છે?

એનએસડીએલ બધી ડીપી વતી વીમા આવરણ મેળવે છે.

વધુ માહિતી

ડિવિડન્ડ / શેર માટે રિફંડનો દાવો પ્રાપ્ત નથી થયો

તમામ ડિવિડન્ડ અને શેર્સ, જે કોઈપણ કારણોસર સતત સાત વર્ષ માટે અવેતન અથવા દાવા કર્યા વિનાના રહે છે, સંબંધિત કંપનીઓ દ્વારા રોકાણકાર શિક્ષણ અને સંરક્ષણ ભંડોળ (આઈઈપીએફ) સત્તાધિકારમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવે છે. આઈઈપીએફ સત્તા વૈધાનિક સંસ્થા છે, જે કંપની એક્ટ, 2013 ની જોગવાઈઓ હેઠળ રચાયેલ છે.

રોકાણકાર અથવા તેના અધિકૃત પ્રતિનિધિને બિન ચૂકવેલ ડિવિડન્ડ અને / અથવા દાવો ન કરાયેલા શેર્સ પ્રાપ્ત કરવા માટે આઈઈપીએફ અધિકારીને દાવો કરવાની જરૂર છે. દાવાની ચકાસણી પછી, કંપની આઈઈપીએફ અધિકારને દાવોની પૃષ્ટિ કરે છે, ત્યારબાદ ઈલેક્ટ્રોનિક ટ્રાન્સફર દ્વારા તેના લિન્ક બેંક ખાતામાં દાવેદારને રીફંડ કરવાનું શરૂ કરે છે. શેર માટેના દાવાના કિસ્સામાં, તેઓ દાવા સ્વરૂપમાં ઉલ્લેખિત ડીમેટ ખાતામાં જમા થાય છે. જરૂરી સંપૂર્ણ પ્રક્રિયા અને દસ્તાવેજો નીચે આપેલ આકૃતિ નંબર 8 માં બતાવવામાં આવ્યા છે. એક અરજદાર એક નાણાકીય વર્ષમાં દરેક કંપની માટે એક દાવા પત્રક ફાઈલ કરી શકે છે. વધુ માહિતી માટે કૃપા કરી http://www.iepf.gov.in/ની મુલાકાત લો. તે જાણવું મહત્વપૂર્ણ છે કે બધી કંપનીઓને તેમની વેબસાઈટ પર દાવો ન કરાયેલા શેર અને ડિવિડન્ડની વિગતો પ્રકાશિત કરવાની જરૂર છે.

દાવાની પ્રક્રિયા

પગલું 1

આઇઇપીએફ -5 ફોર્મ ડાઉનલોડ કરો

www.iepf.gov.in

પગલું 2

ફોર્મ અપલોડ કરો

A. અપલોડ લિંક પર ફોર્મ સબમિટ કરો

B. સ્વીકૃતિ અને એસઆરએન સેવ કરો

પગલું 3

ફોર્મનું પ્રિન્ટીંગ

સબમિટ કરેલ ફોર્મની પ્રિન્ટ લો

પગલું 4

ફોર્મ સબમિટ કરો

કંપનીના નોડલ અધિકારીને તેના રજિસ્ટર્ડ ઑફિસમાં પ્રિન્ટ કરેલ ફોર્મ અને અન્ય દસ્તાવેજો સબમિટ કરો

દાવાની ચકાસણી પછી, રિફંડ ઇલેક્ટ્રોનિક ટ્રાન્સફર દ્વારા દાવેદારને અથવા દાવા કરનારના ડીમેટ ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવશે

આકૃતિ 8

સિક્યોરિટીઝના ટ્રાન્સફર માટે ડીમેટ ફરજિયાત

એસઈબીઆઈએ એપ્રિલ,1, 2019ના રોજથી લાગુ ફરજીયાત કર્યુ છે કે સૂચિબદ્ધ કંપનીઓની સિક્યોરિટીઝનું કોઈપણ ટ્રાન્સફર ફક્ત ડીમેટ સ્વરૂપમાં હશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જો તમારી પાસે સૂચિબદ્ધ કંપનીના શેર ભૌતિક સ્વરૂપમાં છે અને તમે તેને કોઇ બીજાને ટ્રાન્સફર કરી રહ્યા છો, એપ્રિલ,1, 2019થી તમે ડીમેટ સ્વરૂપમાં રૂપાંતરિત કર્યા પછી જ કરી શકશો. આ તારીખથી, ટ્રાન્સમિશન (શેર ધારકના મૃત્યુના કિસ્સામાં શેરોનું ટ્રાન્સફર) અને ટ્રાન્સપોઝિશનની (શેરહોલ્ડરોના નામોમાં ફેરફાર થાય છે) માત્ર ભૌતિક સ્વરૂપમાં રહેલ શેર માટે પરવાનગી છે. આથી ડીમેટ ખાતું ખોલાવવું અને શક્ય એટલું જલ્દી તમારા શેરને ડીમેટમાં રૂપાંતરિત કરો.

અસૂચિબદ્ધ જાહેર કંપનીઓ માટે ડીમેટ ફરજિયાત

મિનિસ્ટ્રી ઓફ કોર્પોરેટ અફેર્સ (એમસીએ) 10 સપ્ટેમ્બર, 2018 ના રોજ એક જાહેરનામું જારી કર્યુ છે જે સૂચવે છે કે અસૂચિબદ્ધ જાહેર મર્યાદિત કંપનીઓને ડિપોઝિટરી સિસ્ટમમાં જોડાવવાની જરૂર છે અને તેમના શેર ડીમેટ માટે ઉપલબ્ધ કરાવવાની જરૂર છે. આ કંપનીઓ દ્વારા શેર્સની વધુ ફાળવણી માત્ર ડીમેટ સ્વરૂપમાં જ શક્ય બનશે. આ બંને જરૂરિયાતો ઓક્ટોબર 2, 2018થી અસરકારક છે. આવી કંપનીઓમાં શેરના ધારકો તેમના હોલ્ડિંગ્સને ડીમેટ સ્વરૂપમાં રૂપાંતરિત કરી શકે છે અને સંબંધિત લાભો મેળવી શકે છે. નોંધ લો કે જો તમારી પાસે ડીમેટ ખાતું પહેલેથી જ છે, તમારે આ શેરોને રાખવા માટે બીજું ડીમેટ ખાતું ખોલાવવાની જરૂર નથી. પેપર ફોર્મમાં રાખવામાં આવેલા તમારા રોકાણને ડીમેટ ખાતામાં ડીમેટ સ્વરૂપમાં રૂપાંતરિત કરી શકાય છે, જો હોલ્ડિંગની પેટર્ન સમાન જ હોય.

રોકાણકાર જાગરૂકતા કાર્યક્રમો

એનએસડીએલ દેશભરમાં રોકાણકાર જાગરૂકતા કાર્યક્રમોનું આયોજન કરે છે. આવા કાર્યક્રમોનું શેડ્યૂલ અહીં ઉપલબ્ધ છે https://nsdl.co.in/Investor-Awareness- Programmes.php. જો તમે તમારી હાઉસિંગ સોસાયટી, સંસ્થા, કંપની અથવા શહેરમાં રોકાણકાર જાગરૂકતા કાર્યક્રમ ગોઠવવા માંગતા હોવ, તો અમને info@nsdl.co.in પર લખો.

રોકાણકારો માટે એનએસડીએલ ન્યૂઝલેટર

એનએસડીએલ માસિક ન્યુઝલેટર ધ ફાયનાન્શિયલ કલાયડોસ્કોપ રોકાણકારો અને ડીમેટ ખાતા ધારકોને એનએસડીએલના વિવિધ ઉત્પાદનો / સેવાઓ અને ડિપોઝિટરીની અન્ય મહત્વની સુવિધાઓ વિશે અપડેટ કરવા પ્રકાશિત કરે છે. તમે તમારુ ઈમેઈલ આઈડી https://nsdl.co.in/e-newsletter.php પર પુરૂ પાડી સ્બસ્ક્રાઈબ કરી શકો છો.

તમારા વાંચન માટે અગાઉના તમામ ઈસ્યુ https://nsdl.co.in/publications/nest.php પર ઉપલબ્ધ છે.

ફરિયાદ નિવારણ

એસઈબીઆઈ તેમજ એનએસડીએલ બંને પાસે રોકાણકાર પાસેની ફરિયાદો અથવા ફરિયાદોને ઉકેલવા માટે ઔપચારિક વ્યવસ્થા હોઈ છે. કોઈ સમસ્યા અથવા ફરિયાદના કિસ્સામાં તમારા સ્ટોકબ્રોકર / ડીપી સાથે આ બાબતની પ્રથમ ચર્ચા કરવી વધુ સારું છે. તમારા સ્ટોકબ્રોકર / ડીપીની સંપર્ક માહિતી તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલ દસ્તાવેજોમાં અથવા તેમની વેબસાઈટ પર મળી શકે છે. જો તમે તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલ ઉકેલથી સંતુષ્ટ ન હોવ અથવા તેઓ અમુક સમયમાં કોઈ ઉકેલ આપતા નથી, તો તમે આ બાબતને સંબંધિત સ્ટોક એક્સ્ચેન્જ અથવા ડિપોઝિટરી પર મોકલી શકો છો. વૈકલ્પિકરીતે, તમે એસઈબીઆઈ પર આ https://scores.gov.in/scores/Welcome.html પર નોંધાવી શકો છો.

તમે આ બુકલેટમાં આપેલા ટપાલ સરનામાં પર એનએસડીએલને તમારા ડીમેટ ખાતાને લગતી સમસ્યાઓ / ફરિયાદોના સંદર્ભમાં પણ લખી શકો છો.

અન્ય રોકાણકાર કેન્દ્રિત સેવાઓ

રાષ્ટ્રીય કૌશલ્ય રજિસ્ટ્રી (એનએસઆર)

એનએસઆર ભારતીય આઈટી અને આઈટીઈએસ / બીપીઓ ઉદ્યોગના હાલના અને સંભવિત કર્મચારીઓની માહિતીની ફેક્ટ શીટનું હોસ્ટિંગ કરતી વેબ-આધારિત છે. આ એનએએસએસસીઓએમની શરૂઆત છે. વધુ માહિતી માટે, કૃપા કરી https:// nationalskillsregistry.com/ ની મુલાકાત લો.

કેવાયસી રજીસ્ટ્રેશન એજન્સી (કેઆરએ)

રોકાણકારોના કેન્દ્રીયકૃત કેવાયસી રેકોર્ડ્સ અપલોડ અને ડાઉનલોડ કરો. વધુ માહિતી માટે કૃપા કરી https://kra.ndml.in/ની મુલાકાત લો.

નેશનલ એકેડેમિક ડિપોઝિટરી (એનએડી)

ડિજિટાઇઝ્ડ અધિકૃત શૈક્ષણિક પ્રમાણપત્રો વિદ્યાર્થીઓ, ચકાસણી કરનાર અને શૈક્ષણિક સંસ્થા માટે સુલભ છે. વધુ માહિતી માટે, કૃપા કરી https://nad.ndml.in/ ની મુલાકાત લો

એનઆઈઆર ખાતું (ઈ-વીમા ખાતું)

એનડીએમએલએ ભારતના વીમા નિયમનકારી અને વિકાસ સત્તાધિકાર (આઈઆરડીએઆઈ) વતી નેશનલ ઇન્શ્યોરન્સ રિપોઝીટરી (એનઆઈઆર)ની સ્થાપના કરી છે. તે ઈલેક્ટ્રોનિક સ્વરૂપે તમામ પ્રકારની વીમા પૉલિસીના હોલ્ડિંગને એક ઈ-ઈન્સ્યોરન્સ (ઈ-આઈએ)ખાતામાં સુવિધા આપે છે અને એક લૉગ ઈન સાથે વીમાકૃત તમામ વીમા પૉલિસીને ઍક્સેસ કરવા માટે સક્ષમ બનાવે છે. આ ખાતું મફતમાં ખોલી શકાય છે. વધુ માહિતી માટે કૃપા કરી https://www.nir.ndml.in/ ની મુલાકાત લો.

એનએસડીએલ ડેટાબેઝ મેનેજમેન્ટ લિમિટેડ (એનએડીએમએલ) દ્વારા ઉપરોક્ત સેવાઓ આપવામાં આવે છે, જે એનએસડીએલની 100% કંપની છે.

એનએસડીએલ સંપર્ક

- કોઈપણ પ્રશ્ન અથવા ફરિયાદ માટે - https://www.epass.nsdl.com/epass/complaints/websitecomplaints.aspx
- તકરાર / ફરિયાદો માટે ઇમેઇલ આઈડી - relations@nsdl.co.in
- અન્ય માહિતી/ સ્પષ્ટીકરણ માટે ઈમેઈલ આઇડી - info@nsdl.co.in
- ડીમેટ ખાતા ધારક માટે મફત હેલ્પલાઈન – 1800 222 990

એનએસડીએલ ઓફિસ

મુખ્ય ઓફિસ	ટ્રેડ વર્લ્ડ, એ વિંગ, 4થો માળ, કમલા મિલ્સ કંપાઉન્ડ, લોવર પરેલ, મુંબઈ – 400013 ફોન - (022) 24994200
શાખા ઓફિસ	
અમદાવાદ	402, 4થો માળ, હેરિટેજ હોરાઈઝન, ઓફ. સી.જી. રોડ, નવરંગપુરા,

	અમદાવાદ - 380009 ટેલિ.: (079) 26461375
બેંગલુરુ	ઓફીસ નંબર 106, ડીબીએસ હાઉસ 26, કંનિહગામ રોડ, બેંગલુરુ – 560052 ફોન - (080) 40407106
ચેન્નઈ	6એ, 6થો માળ, કેન્સ ટાવર્સ, #1 રામક્રિષ્ના સ્ટ્રીટ, નોર્થ ઉસ્માન રોડ, ટી. નગર, ચેન્નઈ – 600017 ફોન - (044) 2814 3917 /11
હૈદરાબાદ	ઓફિસ નં. 123, હૈદરાબાદ રેગસ મિડ-ટાઉન, 1લો માળ, મિડ ટાઉન પ્લાઝા, રોડ નં. 1, બંઝારા હિલ્સ, હૈદરાબાદ – 500033 ફોન - (040) 44334178
કોચી	સ્યુટ નં. એસ - 105, મોનલાશ બિઝનેસ સેન્ટર, 4થો માળ,

	ક્રેસેન્સ ટાવર, એનએચ 47, ચેંગમ્પુઝા નગર પોસ્ટ, કોચી – 682033 ફોન - (0484) 2933075
કોલકત્તા	યુનિટ 2ઈ, 2જો માળ, ધ મિલેનિયમ, 235/2એ,ઈ.જે.સી. બોસ રોડ, કોલકત્તા – 700020 ફોન - (033) 22904243 (033) 22904246
નવી દિલ્હી	યુનિટ નં. 601, 603, 604, 6ઠ્ઠો માળ, ટાવર - એ, નવરંગ હાઉસ, કસ્તુરબા ગાંધી માર્ગ, કોનોટ પ્લેસ, નવી દિલ્હી – 110001 ફોન - (011) 23353814 (011) 23353815

ઉપયોગી લિન્ક

http://www.ncfe.org.in/

https://investor.sebi.gov.in/

https://www.irdai.gov.in/

https://www.nism.ac.in/

https://www.pfrda.org.in/index1.cshtml?lsid=854

https://www.rbi.org.in/FinancialEducation/Home.aspx

www.nsdl.co.in

ઉપયોગમાં લેવાયેલ સંક્ષિપ્ત શબ્દો

બીએસડીએ	મૂળભૂત સેવાઓ માટે ડીમેટ ખાતું
બીએસઈ	બીએસઈ લિમિટેડ(અગાઉ બોમ્બે સ્ટોક એક્સચેન્જ લિમિટેડ તરીકે ઓળખાતું હતું)
સીએએસ	એકીકૃત ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ
સીકેવાયસી	કેન્દ્રીય કેવાયસી
સીઆરએફ	રૂપાંતર વિનંતી ફોર્મ
ડીઆઈએસ	ડિલિવરી સૂચના સ્લિપ
ડીપી	ડિપોઝિટરી સહભાગી
ડીઆરએફ	ડિમટીરિયલાઈઝેશન વિનંતી ફોર્મ
જી-સેક	સરકારી સિક્યુરિટીઝ
આઈડીઈએએસ	ઈન્ટરનેટ આધારિત ડીમેટ ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ
આઈપીએફ	રોકાણકાર શિક્ષણ અને સંરક્ષણ સત્તાધિકાર
આઈએફએસસી	ભારતીય નાણાકીય સિસ્ટમ કોડ
આઈપીઓ	પ્રારંભિક જાહેર ઑફર
આઈઆરડીએઆઈ	ઈન્શ્યોરન્સ રેગ્યુલેટરી એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ
આઈએસઆઈએન	આંતરરાષ્ટ્રીય સિક્યોરિટીઝ ઓળખ નંબર
કેઆરએ	કેવાયસી રજીસ્ટ્રેશન એજન્શી
કેવાયસી	તમારા ક્લાયન્ટને ઓળખો
એલએએસ	શેરો સામે લોન
એનડીએ	નેશનલ એકેડેમિક ડિપોઝિટરી
એનડીએમએલ	એનએસડીએલ ડેટાબેઝ મેનેજમેન્ટ લિમિટેડ
એનએફઓ	નવા ફંડની ઑફર
એનઆઈઆર	નેશનલ ઈન્સ્યુરન્સ રિપોઝીટરી
એનઆરઆઈ	બિન નિવાસી ભારતીય
એનએસડીએલ	નેશનલ સિક્યોરિટીઝ ડિપોઝિટરી લિમિટેડ

એનએસઈ	નેશનલ સ્ટોક એક્સચેન્જ ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ
એનએસઆર	રાષ્ટ્રીય કૌશલ્ય રજિસ્ટ્રી
પૅન	કાયમી ખાતા નંબર
પીઓએ	મુખત્યારનામું (પાવર ઓફ એટર્ની)
આરઆરએફ	રીમટીરિયલાઈઝેશન વિનંતી ફોર્મ
આરટીએ	ઈશ્યૂ અને શેર ટ્રાન્સફર એજન્ટના રજિસ્ટ્રાર
એસઈબીઆઈ	ભારતના સિક્યુરિટીઝ અને એક્સચેન્જ બોર્ડ
એસજીબી	સોવરિન ગોલ્ડ બોન્ડ
એસઆઈપી	વ્યવસ્થિત રોકાણ યોજના
એસએલબીએસ	સિક્યોરિટીઝ ધિરાણ અને ઉધાર યોજના
એસએમએસ	ટૂંકી મેસેજિંગ સેવા
એસઓએ	ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ

આ પ્રકાશન એનએસડીએલ ઈન્વેસ્ટર પ્રોટેક્શન ફંડ ટ્રસ્ટની પહેલ છે.

અસ્વીકરણ – આ બુકલેટ એનએસડીએલ દ્વારા રોકાણ સમુદાયના સામાન્ય હિત માટે તૈયાર કરવામાં આવી છે. આ પુસ્તિકામાં પૂરી પાડવામાં આવેલી માહિતી વિવિધ સ્રોતમાંથી સંકલિત કરવામાં આવી છે અને રોકાણના નિર્ણયો અને / અથવા કાનૂની કાર્યવાહીને અનુસરવા માટે લેવાય એવું નથી. તેનો હેતુ બધા લાગુ નિયમો અને નિયમનોને આવરી લેવાનો નથી. વાચકોને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે આ પુસ્તિકા ફક્ત સામાન્ય જાણકારી માટે ધ્યાનમાં લેવી. એનએસડીએલ પર વધુ માહિતી અને તેની સેવાઓ www.nsdl.co.in પર ઉપલબ્ધ છે.

જો તમે આ પુસ્તિકામાં કોઈ ભૂલ અથવા અચોક્કસતા જુઓ છો, કૃપા કરીને અમને info@nsdl.co.in પર લખી ધ્યાન પર લાવો.

વર્ઝન – મે 2019